

DARBININKAS

Vol. LXIV, Nr. 52

Gruodžio - December 28, 1979 Penktadienis-Friday

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

25 centai

Savaitės įvykiai

Irano šachui išvykus iš JAV ir apsigyvenus Panamoje, Irano užsienio reikalų ministeris Sa-deh Ghotbzadeh pareiškė, kad įkaltai nebūsią teisiami, bet tik tarptautinės komisijos apklausinėjami apie šacho ir JAV užsienio politikos padarytus nusikaltimus prieš Iraną, tačiau įkaltus saugą teroristai ir toliau tvirtina, kad jie netrukus būsią teisiami.

Aukštas Saudi Arabijos pareigūnas pareiškė, kad Mekos mečetę buvo užėmę apie 500 gerai ginkluotų ir drausmingų teroristų, kurių 80 proc. sudarė Saudi Arabijos gyventojai, o likusius — jemeniečiai, egiptiečiai, palestiniečiai ir marokiečiai. Per susirėmimus žuvo 300 teroristų, 20 įkaltų ir 65 S. Arabijos kariai. 160 suimtų gyvų teroristų, jų tarpe ir dvidešimčiai moterų būsiąnčios nukirs-dintos galvos. Sukilėlių tikslas buvęs pakeisti S. Arabijos poli-tinę santvarką, nors prie jų buvo daug prisidėjusių ir religinių fanatikų. Teroristai buvo apmokyti Pietų Jemene, o jų veiklą finansavo Libija.

P. Korėjos karo būklės įstatymo vykdymo viršininkas gen. Chung Seung Hwa ir 16 kitų aukštų karininkų buvo apkaltinti dalyvavę buv. prezidento Chung Park He nužudyme ir suimti. JAV įspėjo, kad bet kurie P. Korėjos kariuomenės trumdymai įvesti krašte normalią būklę gali atsiliepti į tolimesnius šių valstybių santykius.

I Rodeziją atvykęs naujasis Britanijos gen. gubernatorius lordas Soames uždraudė Rodezijos kariuomenei puliti svietimose valstybėse esančias partizanų bazes, panaikino mirties sprendimų vykdymą ir leido gauti įėjimą į Zambiją.

Kanados parlamentas pareiškė ministerio pirmininko Joe Clark vyriausybei nepasitikėjimą dėl jo vedamos ūkinės politikos. Min. pirmininkas paleido parlamentą ir paskelbė naujus rinkimus vasario 18.

Atlanto sąjungos užsienio reikalų ministerių konferencija priėmė naują planą karinėm pajėgom centro Europoje sumažinti. Pagal jį bus tariamasi su Varšuvos pakto valstybėm tik dėl kariuomenės ir paprastų ginklų abipusio sumažinimo, o strategi-nių ginklų sumažinimo klausimas būsiąs paliktas tiesioginėm tarp JAV ir Sov. S-gos derybom.

Japonijos min. pirmininkas Masayoshi Ohira įsakė aliejų importuojančiom bendrovėm pirkti tik tiek aliejaus, kiek buvo perkama prieš Irano krizę.

Turkijoje, Istanbulo mieste, kairieji teroristai iš pravažiuojančio automobilio nušovė gatvėj autobuso laukiančius tris amerikiečius civilius ir vieną karį.

Rodezijos partizanų vadai atsisakė priimti Britanijos vyriausybės ultimatumą dėl paliaubų įgyvendinimo Rodezijoje. Britanijos vyriausybė uždarė ten kurį laiką vykusią konferenciją Rodezijos ateičiai tvarkyti, bet pažadėjo privačiai ir toliau tartis su Rodezijos partizanų vadais dėl paliaubų įgyvendinimo.

Sovietų žinių agentūra Tass ir partijos laikraštis Pravda paskelbė, kad, V. Europos valstybėm sutikus išdėstyti savo teritorijose naujas JAV raketas, Sov. S-gos pažadas sumažinti savo prieš Vakarų Europą nukreiptų raketų skaičių toliau nebegalioja.

Prez. Carter nutarė nutraukti Rodezijoje taikytas ūkines sankcijas nuo gruodžio 16.

Kaunas žiemą nuo Aleksoto kalno

TTG KATALIKŲ KOMITETAS Iš Lietuvos K. Bažnyčios Kronikos Nr. 39

Tikintųjų Teisėms Ginti Katolikų Komitetas 1979 gegužės 5 išsiuntė raštą Nr. 15, skirtą Lietuvos vyskupams ir vyskupijų valdytojams.

- o -

Ilgą laiką mes, Lietuvos kunigai, laukėme, kad Ordinai pasisakytų patvirtinti tinkamą galutinį Mišiolio lietuvišką tekstą? Pvz., kun. Č. Kavaliausko atliktas Naujojo Testamento vertimas susilaukė nemaža pagrįstų priekaištų. Ar nevertėtų dėti daugiau pastangų, kad mūsų Liturginė komisija galėtų palai-kyti kontaktus su šios rūšies specialistais — lietuvių kunigais išsivijoje ir, ką anie yra nuveikę, pasisavinti, o nekurti iš naujo?

Ordinai prašo 500.000 katekizmų, bet visai nieko neužsi-mena apie maldaknyges, kurių tiek vaikams, tiek suaugusiems labai trūksta. Šiais metais jų niekur neįmanoma gauti. Iš ko melsis apie 40.000 vaikų, kurie šiais metais priims Pirmąją Komuniją? Mūsų nuomone, jau laikas tarybinei valdžiai nuolatos priminti, kad mums, Lietuvos katalikams, reikia ne tik tiki-bos pirmamokslių ir maldaknygių, bet ir religinės literatūros, nes mes privalome turėti gali-mybę dvasiniai kvėpuoti ir maitintis.

Labai gerai, kad Ordinai prašo padidinti seminaristų skaičių, tačiau gaila, kad nereikalauja teisės patiems Ordina-rams parinkti kandidatus į Semi-nariją. Nepaslapstis, kad per visą pokario laikotarpį, o ypač per paskutiniuosius du dešimt-mečius bedieviai tiek kišosi į kandidatų atrinkimą, jog pa-tiems geriausiems būdavo už-kertamas kelias patekti į Kuni-gų Seminariją. Iš tikrųjų reikia ne maldauti padidinti stojančiųjų Seminarijon limitą, bet aiš-kiai reikalauti, kad valdžios pa-reiškūnai laikytųsi savo įstatymų ir nesikištų į Seminarijos vidaus reikalus. Bedieviai nuolatos deklaruoja, kad Seminariją tvar-kanti pati bažnytinė Vyriausybė,

todėl Ordinams ir reikia Semi-nariją tvarkyti, o nepridengti grubų valdžios pareigūnų kiši-mąsi į Seminarijos gyvenimą.

Ordinai prašo Kauno Švč. Trejybės bažnyčia mokesčių atžvilgiu traktuoti kaip kulto pastatą, o ne kaip sandėlį, t.y. mokesčius sumažinti. Argi to-kiam prašymui aptarti reikia Or-dinarų Kolegijos? Nepakeliamas mokesčių našta ypatingai skau-džiai vargina kaimo bažnyčias — joms draudimo mokestis yra tri-gubai didesnis negu miestų bažnyčioms. Pirmaisiais pokario metais, kai kaimuose nebuvo priešgaisrinės apsaugos punkty, didesni mokesčiai buvo pateisi-nami, tačiau dabar, kai kiekvienas kolūkis turi priešgaisrinės draugijas, trigubai padidinti draudimo mokesčiai yra paprasčiausias valstybinių įstaigų savi-valiavimas. Arba kuo pateisinti, kad iki šiol bažnyčios moka po 25 kap. už 1 kwh elektros ener-gijos, tuo tarpu kai privatiems asmenims didžiausias mokestis už 1 kwh tesiekia vos 4 kap.? Šiuos klausimus Lietuvos Ordina-rams reikėtų kelti viešumon.

Lietuvos Ordinai prašo Reli-gijų reikalų tarybos įgaliotinį tarpininkauti, kad būtų leista atstatyti Kretingos bažnyčios bokštą.

Ar Kretingos bažnyčia bus su bokštu ar be jo, nuo to per kunigų kaltę šioje parapijoje sužlugdyta pastoracija nepasi-keis. Visų pirma, reikia prašy-

ti ne leidimo bokšto statybai, bet kad Ordinai galėtų savarankiškai skirstyti kunigus į pa-rapijas. O kas šiuo metu daro-si? Didžiausioje parapijoje bedievių valdžios pareigūnų ini-ciatyva dirba apsilėidę, pasenę, invalidai, o ne kartą ir piktinanti gyvenimą vedą kunigai, o uoliausių ir pajėgiausių ku-nigų Ordinai negali paskirti į pastoracijos atžvilgiu svarbias parapijas. Pvz., Klaipėdos tiki-nieji seniai prašo Telšių vysku-pijos Valdytoją iškelti jų klebo-ną ir paskirti naują, bet Valdy-tojas yra bejėgis šitai padaryti.

Religijų reikalų tarybos įga-liotinis P. Anilionis reikalauja Telšių katedros vikarą kun. J. Kaunecką iškelti kur nors į vyskupijos užkampį, toliau nuo gerų kelių, kad ten neturėtų ką veikti.

Tas pats įgaliotinis sukludė Kauno arkivyskupijos Apaštališ-kajam Administratoriui paskirti didžiulei Viduklės parapijai vi-karą — tegul valdžios nemėgės-tamas klebonas, vienas dirbdamas, greičiau gauna galą!

Mes neneigiame, kad bažnyčioms reikalingi bokštai, bet tvirtiname, jog pagrindinis mū-sų visų — Ordinarų ir kuni-gų — rūpestis šiuo metu pri-valo būti gyvosios Bažnyčios statymas. Jau atėjo laikas Ordinarams garsiai prabilti — duokite mums laisvę tvarkyti Baž-

(nukelta į 2 psl.)

SUSLOVAS PUOLA "NACIONALIZMĄ"

realijų socializmą".

1944 lapkričio 11 sovietų komunistų partijos centrinis komi-tetas įsteigė ypatingą biurą Lie-tuvos reikalams, kurio pirminin-ku buvo paskirtas Suslovas. Jis sudarė planą lietuvių rezistenci-jai sutriuškinti. Pasak lietuvių savilaidinės spaudos, jis prižiū-rėjo fiktyvių lietuvių partizanų štabą, kuris, Juozo Merkulio ("Erelio") vadovaujamas, nu-žudė daug lietuvių. 1944 gruo-džio 27 Lietuvos komunistų par-tijos plenumo jis pasakė tokią aštrią kalbą, kad jos nedrįso įtraukti į 1972 išleistus savo rinktinius raštus. Savilaidinis Varpas (1 nr.) tvirtina, kad Suslovo iniciatyva buvo įvykdy-ti lietuvių žudymai ir masiniai išvežimai. Pasakojama, jog jis neoficialiai pareiškęs: Budet Litva, o bez litovcej (Lietuva bus, bet be lietuvių). 1946 iš-vykdamas iš Lietuvos, jis jautė-

ATEITININKŲ FEDERACIJOS VADOVYBEI PASIKEIČIANT

(tęsa iš praeito numerio)

Vargu ar begali visa tai pasiekti žemesnį nuo-smukio lygį. Bet nepasiduokim pagundai kaltinti tik Ameriką už tokią aplinką. Labai panaši pa-dėtis ir kitose valstybėse. To-kioj aplinkoj gyvenant mūsų už-davinys — auklėti pilnutinę žmogaus asmenybę — įgyja ne-paprastai svarbios reikšmės. Ateitininkija siūlo jauniem lie-tuviam labai tiesų, nors ir ne-lengvą, kelią — būti susipratu-siu lietuviu, sąmoningu katali-ku, ištikimu savo gyvenamos ša-lies piliečiu.

Kalbėdami apie gyvenamos aplinkos tamsesnius reiškinius, negalim nutylėti ir jos švieses-nės pusės. Dar tebegyvenam neužmirštamam popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo viešnagės įspū-džiais. Juk tos masės žmonių, grūstė besigrūdusių nors sekun-dei kitai iš arčiau pamatyti Kris-taus vietininką, taip elgėsi ne vien iš smalsumo. Mum įdo-miausia, kad popiežiaus pamaty-ti ypač gausiai ir entuziastiškai rinkosi jauni žmonės. Kalbėda-mas jaunimui, popiežius savo kelionės tikslą apibūdino kvieti-mu "gyventi Kristaus meile šian-dien ir visada". Vietoj bėgimo nuo atsakomybės, nuo įsiparei-gojimų, popiežius siūlė jauni-mui pasirinkti Kristaus meilę, kurios apraiškomis galį būti kunigystė, vienuo-linis pašaukimas, tarnavi-mas artimui, ypač pagalbos rei-kalingiems, vienišiem, aplei-stiems, tiem, kurių teisės sumin-džiotos.

Ryšium su vyresniem įprastu priekaištavimu "dabartiniam laikam" norėčiau pacituoti mum labai brangaus asmens žodžius, parašytus prieš 40 metų Lietu-voje: "Gal tai skamba paradok-siškai, bet nieko nepadarysi: pa-žink pats save, berods, ir visais laikais buvo pati didžiausia pro-blema... Šiuo metu, kai ir pas mus pastebimi įvairių krizių reiškiniai — kai visoje tautoje jaučiamas tam tikras pavargimas, kai inteligentija ima ne-begyventi dvasinių gėrybių il-gesiu, o liaudies atitrūksta nuo idealių savo gyvenimo formų, kai net jaunuomenė pasiduoda išžiūimui, — taigi šiuo ypatingu momentu darosi ir pas mus pra-vartu žvelgti į patį žmogų ir ja-me paieškoti giliausios minė-tųjų reiškinų priežasties".

Šį teigimą randam ateitininkų leisto žurnalo Židinio 1939 m. gruodžio numery, o straips-nio "Žmogaus buities krizė" au-torius — mūsų Federacijos dvasios vadas, kūrybingasis kun. Stasys Yla. Šia citata norėjau at-

kreipti ypač vyresniųjų dėmesį, kad lengvai nedarytume prie-kaištų mūsų jauniems dėl idea-lizmo atokos, dėl ištžiūimo apraiš-ky. Šios silpnybės — ne šios ge-neracijos monopolis. Jų visada buvo. Jų netrūksta ir šiandien — nei pas mus, nei Lietuvoj. Svarbu tikrovės akivaizdoj neuž-merkti akių, svarbu nenuleisti rankų savo užmojam, net ir po daugelio nesėkmingų pastangų laimėti savo sąjūdžiui daugiau jaunimo. Visiem mum turėtų pagelbėti kun. Ylos minėtas ge-resnis savęs pažinimas, ne vien mus supančios aplinkos.

Atsimintini Pijaus XII-ojo žo-džiai: "Bažnyčia visų pirma ieš-ko paties žmogaus, stengdamasi jį suformuoti ir jame išstobulinti dieviškąjį panašumą. Jos darbo laukas yra kiekvieno žmogaus širdies giluma. Jos įtaka turi būti jaučiama visame gyvenime ir visuose individų veiks-muose".

Trečiasis Dovydaičio klau-simas: kokios mūsų pareigos, sie-kiai ir keliai?

Vienas pirmųjų ir didžiųjų mūsų rūpesčių tenka Lietuvai, kurios laisvės ir nepriklausomy-bės bei kitų tautos gyvybės pa-grindinių teisių gynimas yra ir privalo likti mūsų pirmiailiu už-daviniu. Mūsų Federacijos vy-riausioji valdyba dar 1947 metais savo atsišaukime sakė: "Gyvas savos tautos pergyvenimas ir nuolatinis jai atstovavimas yra pirmoji šio meto mūsų tautinė pareiga". Padarytina visa, kas tik įmanoma, laisvės dienai Lie-tuvoj priartinti, Lietuvos žmo-nių vargam šalinti, pagrindinėm žmogaus teisėm ginti. Susižavė-ję ir susijaudinę sekam didvyriš-kas mūsų brolių ir seserų pa-stangas išlikti ištikimais savo tautai ir Bažnyčiai. Visa tai mes akivaizdžiai matom ypač iš LKB Kronikos, Aušros ir kitų leidinių. Žinom tai ir iš savo draugų ir pažįstamų, neseniai viešėjusių Lietuvoj ir savo akimis regėjusių skaudžią gyve-nimo tikrovę. Visus mus jau-dina Petro Paulaičio, Nijolės Sa-dūnaitės, Viktoro Petkaus, Ba-lio Gajausko, Onos Prancūnai-tės ir kitų žmogaus teisių gy-nėjų tragiškas likimas, įpareigo-ją mus visus padaryti visa, kas galima, kad jų ryžtinga lai-kysena, gilus pasitikėjimas Die-vu nebūtų veltui sudėta auka. Lygiai negalim užmiršti savo idėjos draugų Juozo Lukšos ir Julijono Butėno pasiaukojimo, kaip neužmirštamą žuvusių tūkstančių partizanų ir Romo Kalantos gyvybių aukos. Nega-lim likti kurti ir nebyliai savo tautos ir religijos teisių narsių gynėjų atžvilgiu.

Dažnai pageidaujam, kad Amerikos katalikai dažniau prisimintų Lietuvą savo mal-dose. Norim glaudesnių san-tykių su Amerikos katalikų cen-trinėmis įstaigomis. Tačiau vi-sų pirma patys turėtume savi-tarpy ir lietuviškoj visuomenėj daugiau dėmesio atiduoti maldai už Lietuvą. Norėčiau čia paci-tuoti porą sakinių iš šių metų spalio gale mūsų vyskupų Vin-cento Brizgio ir Antano Deksnio paskelbto lietuviams laiško: "Kai mūsų Tėvynė išgyvena sunkius priespaudos metus, mes panaudokime visas progas mal-dauti Viešpatį jos žmonėms vi-sokios pagalbos... Lietuvių Ka-talikų Religinės Šalpos pastan-gomis yra siekiama įsipareigoti, kad kiekvieną metų dieną bū-tų meldžiamasi už Lietuvą. Kai kurios net svetimaucijų parapi-jos yra pasižadėjusios melstis už Lietuvą".

(Elta)

(Bus daugiau)

PRIEŠ 60 METŲ

LIETUVOS KARIUOMENĖS KAUTYNĖS TIES RADVILIŠKIŲ

Iš bermontininkų atimtas didelis karo grobis

Pirmasis pasaulinis karas baigėsi 1918 lapkričio 11. Vokietija pralaimėjo. Santarvininkai jai padiktavo ir sąlygas — atėmė visas kolonijas, liepė išsikraustyti iš visų užimtų kraštų.

I Lietuvą vokiečiai atėjo 1915 metų vasarą ir ten gerai įsitvirtino. Kaune net buvo rytų fronto štabas. Dabar, pralaimėjus karą, reikėjo trauktis, bet vokiečiai delsė.

Padėtis Lietuvoje

Kai Lietuva 1918 vasario 16 pasiskelbė nepriklausoma, visur buvo pilna vokiečių kariuomenės. Laikinajai Lietuvos vyriausybės teko nemažai vargti, kol įveikė vokiečių reikalavimus. Tų pačių metų (1918) lapkričio 23 įsakymu buvo atkurta Lietuvos kariuomenė, nes jos reikėjo nepriklausomybei apginti. I Lietuvą jau skverbėsi bolševikai, kurie norėjo užimti visas carinės Rusijos žemes, prijungti Baltijos uostus. Iš pietų kėlėsi ir lenkai.

Jaunai Lietuvos kariuomenei tuoj teko kariauti abiejuose frontuose, bet staiga atsirado ir trečias frontas pačiame viduje — bermontininkai.

Kodėl įsikūrė bermontininkai?

Kai tik pradėjo bolševikų da-

Savaitės įvykiai

Kanados liberalų partija paprašė buv. min. pirmininką Pierre Elliott Trudeau vėl būti partijos vadu, nors jis iš tų pareigų buvo pats pasitraukęs.

Kipre buvo nušauti du Palestinos išlaisvinimo organizacijos nariai, kurių vienas, Ibrahim Abdul Aziz, yra buvęs vakarišiam Jordano krante veikiančių palestiniečių teroristų vadas.

JAV gynybos departamentas patvirtino, kad Sov. S-ga statydinasi pirmą atomine energija varomą 78,000 tonų lėktuvnešį. Iki šiol ji turėjo du 43,000 tonų lėktuvnešius ir dar statydina du tokio pat tipo. Spėjama, kad Sov. S-ga JAV pavyzdžiu stengiasi sukurti kelias karo laivų grupes, kurios galėtų veikti ir toliau nuo savo pajūrio bazių.

JAV numato sustiprinti radijo transliacijas į įvairiom kalbom kalbančias mahometonų religijos tautas.

Lenkijos policija prieš 1970 ten įvykusių darbininkų neramumų sukakties dieną areštavo 80 lenkų, organizavusių tos sukakties minėjimą.

Š. Korėja grąžino ten demilitarizuotą zoną dėl minos sprogimo žuvusio JAV kario lavoną.

Saudi Arabija, Venecuela, Jungt. Arabų Emiratas ir Qatar pakėlė eksportuojamo aliejaus kainas 6 dol. už statinę, o Libija — net daugiau kaip 15 proc. ir Indonezija — 2 dol. už statinę.

19 JAV senatorių paprašė prez. Carterį atidėti SALT II sutarties balsavimą senate iki tol, kol bus išrinktas naujas JAV prezidentas.

Iranas paskyrė pastovų savo atstovą prie JT.

Saudi Arabija pareiškė, kad ji nenumato sumažinti aliejaus gamybos bent iki balandžio mėn.

Italijos raudonosios brigados teroristai buvo užgrobę tris Turine esančius automobilių fabrikus, sužeidę du žmones ir pagrobė apie 600,000 dol.

Irano užs. reik. min. Sadeh Ghotbzadeh pareiškė, kad krikščionių dvasininkam busią leista prieš Kalėdų šventes aplankyti JAV ambasadoj laikomus įkaitus.

Kardinolas Alfred Bengsch, Berlyno arkivyskupas ir R. Vokietijos Romos katalikų dvasios vadas, mirė nuo vėžio ligos, sulaukęs tik 58 m.

Airijos respublikonų armijos teroristų išsprogdinta mina užmušė keturis Britanijos karius.

Lietuvos kariuomenės daliniai puola bermontininkus ties Radviliškiu 1919 lapkričio 21. Dailininko Jenerio paveikslas. Originalas kadaise kabėjo Karo muziejuje Kaune. Jeneris buvo vokiškos kilmės dailininkas, po pirmojo pasaulinio karo pasilikęs Lietuvoje ir nutapęs visą eilę paveikslų iš Lietuvos laisvės kovų. I Vokietiją grįžo 1928. Nuotrauka iš Br. Kvicklio archyvo

liniai skverbti į Baltijos kraštus, į Berlyną nuskubėjo Pabaltijo vokiečių atstovai. Tie vokiečiai buvo daugiausia baronai, dvarų savininkai. Jie prašė pagalbos prieš artėjančius bolševikus. Suprato jie, ką tas reiškia — atims dvarus ir juos pačius dar išvays į Sibirą.

Ir pati Vokietija bijojo, kad bolševikai neateitų iki jos sienos. Tada bus lengva kurstyti krašte komunistinį elementą.

Taip vokiečiai sudarė atskirą gerai ginkluotą korpa, kuriam vadovavo generolas Goltz. Dalinį iškėlė Liepojoj. Jis turėjo stabdyti ar net sulaukyti bolševikų puolimus.

Iš to generolo Goltz dalinio pagalbos yra susilaukę ir lietuviai. I jį kreipėsi karininkas Povilas Plechavičius, ir jis gavo pasipirties, kai buvo kautynės ties Telšiais, kur buvo sustabdyti ir atmušti bolševikų daliniai. Pagalbos gavo ir Sedos operacijose.

Santarvininkai liepė vokiečiam išsikraustyti iš Pabaltijo kraštų. Nustatė net datą — išsikraustyti iki 1919 liepos 20.

Pabaltijo kraštuose dar veikė ir baltagvardiečiai, kurie kovojo prieš bolševikus, prieš raudonąją armiją. Ir jie norėjo pasinaudoti vokiečių daliniais, kad galėtų įveikti bolševikus. Vokiečiai iš savo pusės irgi norėjo pasinaudoti baltagvardiečiais, kad galėtų įsistiprinti Pabaltij.

Vokiečiai surado vieną pulkininką — Bermondą-Avalovą, linkusį į avantiūras. Šis ir sudarė partizanų rinktinę. Vokiečių remiami, jie pradėjo plėstis. Pagal savo vadą ir buvo vadinami tiesiai bermontininkais. Jie savo veiklą pradėjo 1919 vasario 8.

Birželio 12 Bermondas su savo štabu atvyko į Mintaują. Čia pat juk buvo ir Lietuva. Liepos 26 bermontininkai užėmė Kuršėnus.

Tuo metu iš Lietuvos traukėsi vokiečių kariuomenės likučiai. Vieni jų pasitraukė, o kiti prisijungė prie bermontininkų. Šie gi palaikė ryšius su gen. Goltzu Liepojoj, dažnai net prisidengė jo įsakymais.

Lietuvos vyriausybė protestavo, kad bermontininkai įsiveržė į Lietuvą, bet jie nekreipė dėmesio į tai. Savo veiklą plėtė — užėmė Mažeikius, Šiaulius. Ir savo štabą perkėlė į Lietuvą.

Šiauliuose buvo daug neramumų, vokiečiai puldinėjo lietuvių komendantūrą, išvaikė lietuvišką gimnaziją, mokinius sumušė.

Bermontininkai buvo pradėję pulti latvius. Jie norėjo net Ry-

gą užimti ir persikelti per Dauguvą. Latviams padėjo estai ir net anglų karo laivai, atplaukę iš Rygos. Bermontininkus jie nustūmė.

Įsitvirtinę Šiauliuose, jie plačiai siautė, plėšė žmones. Bet kokie Lietuvos vyriausybės prašymai nieko negelbėjo. Jie nepaisė nieko.

Karas su bermontininkais

Tada Lietuvos vyriausybė nieko kito nebeliko, kaip ginklu išvartyti nekviestus svečius. Iš bolševikų fronto ji atitraukė dalį savo kariuomenės, kuri įsitvirtino prieš bermontininkų linijas. Šiame fronte Lietuvos kariuomenei vadovavo pulkininkas Ladyga.

Šiaulių mieste susidarė partizanų štabas, kuris turėjo padėti Lietuvos kariuomenei prieš užnugarį kelti neramumus. Tame štabe buvo V. Požėla, K. Bielinis, miręs New Yorke, ir Sofija Lukauskaitė, kuri vėliau išteikėjo už Domo Jasaičio, medicinos daktaro, visuo menininko, mirusio New Yorke prieš porą metų. Ir Sofija Jasaitienė čia gyveno, tik lapkričio mėnesio vidury išsikėlė į Dorchesterį, Mass., prie Bostono.

Iš Lietuvos K.B. Kronikos

(atkelta iš 1 psl.)

nyčios ir kunigų reikalus!

Ordinarai prašo leisti praplėsti Ignalinos bažnyčią ir atkreipti dėmesį į Klaipėdos bažnyčią. Minėtas bažnyčias reikia ne praplėsti, o reikalauti, kad būtų sugrąžintos neteisėtai užgrobtos bažnyčios Ignalinoje ir Klaipėdoje. Šių parapijų tikintieji jau daug metų reikalauja sugrąžinti paimtas bažnyčias, todėl Ordinarams šią iniciatyvą visais galimais būdais reikėtų palaikyti. Taip pat reikalautina, kad būtų sugrąžinta Vilniaus Katedra ir šv. Kazimiero bažnyčia, paversta bedievišku muziejumi. Juk artėja šv. Kazimiero 500 m. mirties jubiliejus (1984 m.).

Ką reiškia Ordinarų prašymas liturginius kalendorius praplėsti "pamokslinė ir kita medžiaga", Lietuvos kunigams tikrai nesuprantama. Jeigu į kunigams skirtą liturginį kalendorių bus įdėti 2-3 sakiniai apie religinę šventę ar šventąjį, tuo kunigai pamokslams tikrai nepasinaudos, o bedieviai visam pasauliui trimituos, kad Lietuvoje leidžiama pamokslinė medžiaga. Jei jau prašyti, tai prašyti rim-

Partizanų štabas apskriai veikė ir padėjo Lietuvos kariuomenei. To meto situaciją ir visas nuotaikas gražiai aprašė Rapolas Skipitis knygoje "Nepriklausomą Lietuvą statant".

1919 lapkričio 21 ir 22 Lietuvos kariuomenė pradėjo puolimą prieš bermontininkus. Kairijame jos sparne kovėsi Raseinių komendantūra, dešiniame sparne — Pasvalio batalionas.

Lietuvos kariuomenė traukino bermontininkus, bet jų ginti išėjo santarvininkų atstovai, gen. Nieselio misija. Ji pareikalavo sustabdyti mūšius, pasitraukti į pirmines pozicijas, kad galėtų bermontininkai ramiai išsikraustyti iš Lietuvos.

Lietuviai paklausė. Kautynės sustabdė, bet bermontininkai vis delsė pasitraukimą. Tada Lietuvos kariuomenė vėl pradėjo pulti ir stumti juos iš Lietuvos.

Karo grobis

Norėdami krašte gerai įsitvirtinti, vokiečiai buvo suvežę daug karinės medžiagos. Buvo didžiuliai sandėliai ginklų, tarp jų net ir lėktuvų. Dabar viskas atiteko Lietuvos jaunai kariuomenei. Ties Radviliškiu paimtą karo grobį tuoj traukiniais išvežė į Kauną.

Bermontininkus išstumia

Dabar Lietuvos kariuomenė nebepaleido bermontininkų — stūmė juos iš Lietuvos Vokietijos linkui. Lietuvos kariuomenės vienam pulkui vadovavo pulkininkas Grigaliūnas-Glovackis. Jam buvo įsakyta palydėti besitraukiančius. Jo taktika buvo, kad bermontininkai krašte paliktų visą savo karišką turą, kad besitraukdami neplėštų vietos gyventojų.

Tokio kariško turto nemaža turėjo Telšiuose. Padedant vietos šauliam, partizanams, pats pulko vadas su komendantūros kariais nuginklavo vokiečius ir visą turą paėmė. Apie tai jis pats rašė savo prisiminimuose. Spsaудamas bermontininkus ir plėšikaujančius baudamas mirties bausme, jis palydėjo juos iki pat Vokietijos sienos.

Ši operacija prieš bermontininkus sustiprino jaunutę Lietuvos kariuomenę, papildė ginklų atsargas ir praplėtė aviaciją. (p.j.)

tai: leiskite Lietuvos kunigus aprūpinti pamokslinė medžiaga, leiskite kas metai išleisti bent po vieną pamokslų knygą, leiskite, kad mūsų broliai išveiktų galėtų mums atsistai religinės literatūros. Tuo tarpu išveivų religinė literatūra papildoma tik spec. fondus, prie kurių su spec. leidimais prieina tik bedievių šulai, pvz., J. Aničas, P. Mišutis ir kt.

Mes negalime patikrinti, ar teisingos kalbos, būk tai šis Ordinarų pareiškimas buvo valdžios pareigūnų inspiruotas, bet kiekvienam Lietuvos kunigui aišku, jog 9-sis šio pareiškimo punktas — "Ordinarai laiko, jog vyraujančiai Lietuvos Kat. Bažnyčiai tikėtų turėti iliustruotą leidinį, kuris nušviestų mūsų Bažnyčios gyvenimą ir veiklą" — tikrai ne Dievo Dvasios įkvėptas. Ar toks leidinys nušvies, kaip Lietuvoje dūsina Bažnyčia, kaip supančiotos Ordinarų rankos, kaip kenčia tikintieji inteligentai? Ne, toks leidinys šių klausimų nelies.

(Bus daugiau)

DOVANA — IRENOS VELONSKIENES SIUNTINIŲ ĮSTAIGA. Greitas išsiuntimas, prekių pasirinkimas žemomis kainomis. Negalint atvykti, sudaromi pageldaujamų daiktų siuntiniai pagal užsakymus. SUDAROMI GIMINIŲ IŠKVIETIMO IŠ LIETUVOS DOKUMENTAI. Persiunčiamas iš Lietuvos atvykusių svečių asmeninis bagažas, Siuntinių bei kitais reikalais kreiptis tel. 268-1594, adresas: 69-40 Fleet St., Forest Hills, NY 11375.

VALDAS C. DUOBA, lietuvis advokatas, 357 Larkfield Rd., E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 968-5454, namų vakarais (516) 757-4296. Antrad. 2-8 val. vak., šeštad. 9:30-12:30 val. Lito patalpose: 86-01 114th St., Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. (212) 441-2811.

ALICE'S FLORIST SHOP, lietuviškam rajone — lietuviška gėlių parduotuvė. Gėlės įvairiom progom. 846-5454-9527; vakare: 835-4149 107-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. Čia veikia Darbininko spaudos kioskas.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni kopyčia, Air-conditioned, A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public, 660 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211; ST 2-5043.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, New ark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.), telef. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliui pastatyti.

GARSZVOS LAIDOTUVIŲ ĮSTAIGOS — ŠERMENINĖS: Haven Hill Funeral Home, Inc., 104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. 11418; ir Garszva Funeral Home, 231 Bedford Ave., Brooklyn, N.Y. 11211. Modernios, erdvios ir vėsinamos kopyčios. Jau trečia Garszvos šeimos generacija yra New York State laidotuvių direktoriai ir balzamuotojai. Tel. 846-1970. Pageidaujant parūpinamos šermeninės bet kurio miesto daly.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojo vietoj — OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. Telef. 847-2323 (namų telef. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern. 1863 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227, 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai, Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. — 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, N.Y. 11368. Telef. 779-5156.

SPARTA—Rašomos mašinėlės jv. kalbomis, radio, spalv. TV, kompiuteriai, jv. biznio mašinos—pigiausiai. PRANEŠKITE kuo interesuojatės ir firmų autentiškus katalogus gausite iš SPARTA sav.: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr. E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 757-0055.

FLORIDA REAL ESTATE Rezidencinės ir Komerinės Nuosavybės Apartmentai • Kondominiumai • Nuomavimas **Angelė E. Karnienė** REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY 3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706 Telefonas (813) 360-2448. Vakare (813) 345-2738

NAUJAUSIUS 1979 METŲ JAV GAMYBOS AUTOMOBILIŲ galima įsigyti gamintojo kaina. Tai galimybė sutaupyti iki 750 dol. ir daugiau. Dėl informacijos skambinti: L. Juozapavičius, 424-2109, arba rašyti: 60-54 70th St., Maspeth, N.Y. 11378.

NEW YORK — Lietuvos atsiminimai, šeštad. 4-5 val. WEVD 1330 AM ir 7-8 v.v. 97.9 FM. Music of Lithuania, pirmad. 7:30-8:30 val. vak. WSOU-FM 89.5 anglų kalba. Dr. J.J. Stukas, 1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092. Tel. (201) 232-5565.

NEW YORK — Laisvės Žiburys, sekm. 9-10 val. ryto WHBI 105.9 FM. R. Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364. Tel. 212 229-9134.

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino MEMORIALS
66-86 80 ST., MIDDLE VILLAGE, QUEENS
Phones: 326-1282 326-3150
TAI MŪSŲ VIENINTELE VIETA — GAUSI PARODŲ SALE

KVEČAS JONAS
1933 + 1976

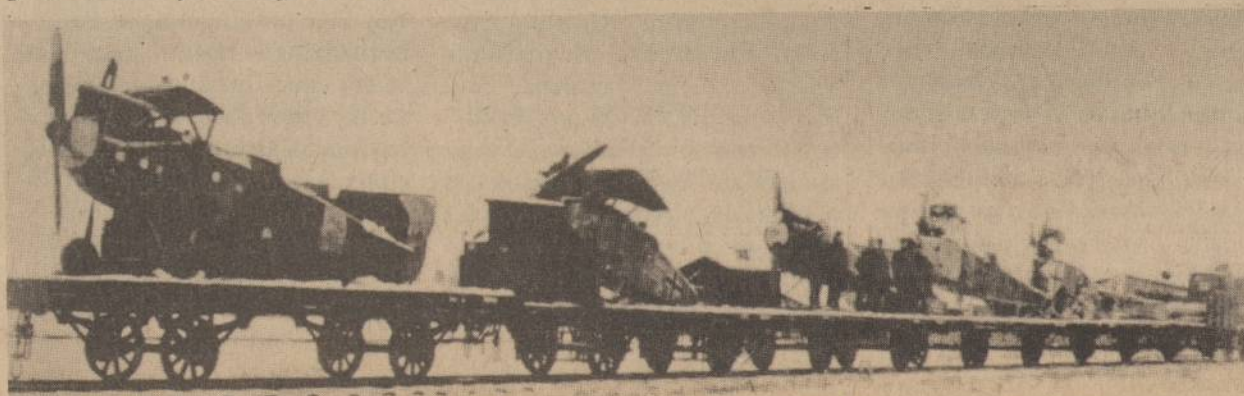
VYTIS

KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĖKTUVAI
- LAIVAI (CRUISES)
- TRAUKINIAI (AMTRAK)
- AUTOBUSAI
- NUOMOJAMOS MAŠINOS
- VIEŠBUČIAI
- IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS
- GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ

MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELEMIS JOKIO EKSTRA MOKESCIO UŽ PATARNAVIMĄ PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
2129 KNAPP STREET
BROOKLYN, N.Y. 11229
TEL.: (212) 769-3300

Dalis iš bermontininkų atimtų lėktuvų vežama į Kauną 1920. Nuotrauka ir Br. Kvicklio archyvo

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly Published
by Franciscan Fathers341 Highland Blvd. Editorial Office (212) 827-1352
Brooklyn, N. Y., 11207 Business Office (212) 827-1351

Publication No. 148360

Second class postage paid at Brooklyn, N.Y., Post Office
Subscription per year — \$13.00. Single Copy 25 centsEina nuo 1915 m., 1951 m. sujungė AMERIKA, LDS organą DARBININKA ir LIET. ŽINIĄS • Pre-
numerata metams \$13.00 • Straipsniai ir korespondencijos redakcija taisy savo nužiūra •
Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Už skelbimų turinį
ir kalbą redakcija neatsako.

Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA

Naujieji Metai ir minėtina sukaktis

Turim paprotį švęsti arba minėti sukaktis. Kai kurios sukaktys tiek svarbios, kad į jų minėjimą įsijungia plačioji visuomenė, net visa tauta. Neseniai minėjom šimtmetį nuo vysk. M. Valančiaus mirties ir šimtmetį nuo K. Čiurlionio gimimo. O praėjusieji metai buvo pažymėti Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejum. Lietuviai visame pasauly vertai didžiavosi senųjų kultūros židinių Vilniuj. Ta proga ruošė akademijas, skaitė paskaitas, rašė ir spausdino straipsnius bei knygas. Sukaktys ne vien primena praeitį, bet ir praturtina mūsų kultūrinę bei tautinę veiklą ir ugdo tautos savimone.

Pradėdami Naujuosius Metus, galim paklausti, kokią sukaktį ar sukaktis minėsim 1980-aisiais metais. Nors ir labai svarbūs įvykiai ar prakilnosios asmenybės kandidatų ir sukaktis, neturėtume užmiršti tragiškiausio mūsų tautai šiame šimtmeči įvykio: Lietuvos nepriklausomybės netekimo. Šių metų birželio 15 sukanca 40 metų nuo to įvykio. Kodėl minėti tokią sukaktį? — Tai mūsų tautinė pareiga. Pareigą sustiprina dvi priežastys: viena — komunistiniai okupantai klastoja istoriją, antra — dar yra nemažai gyvų liudininkų, kurie iš patyrimo žino, kokiais klastos ir smurto veiksmais Lietuva neteko nepriklausomybės.

Dabar okupuotoj Lietuvoj komunistų leidžiamuose "mokslo" veikaluose istorijos faktai yra begėdiškai klastojami. Štai pirmasis sakiny iš "Lietuvos TSR istorijos" IV tomo: "1940 metais Lietuvoje, kai darbo žmonės nuvertė buržuazijos viešpatavimą ir paėmė politinę valdžią į savo rankas, lietuvių tautos gyvenime prasidėjo naujas, socializmo laikotarpis". Kiekvienam tuo metu gyvenusiam Lietuvoje gerai žinoma, kad ne mūsų darbo žmonės, o raudonarmiečiai, atvykę iš Sovietų Rusijos, pašalino tei-

sėtą valdžią. Jos vietoje Lietuvos valdymą perėmė Maskvos politrukų statyliniai.

40 metų nuo Lietuvos nepriklausomybės netekimo sukaktis nėra per ankstyva, jei minėjimo tikslu turėsim ir komunistų melo atskleidimą. Lietuvių, asmeniškai patyrusių Lietuvos okupavimą arba prisimenančių nepriklausomą Lietuvą, yra likę ne daugiau 30-ties procentų. (Toks procentas gaunamas, optimistiškai skaičiuojant, kad lietuvių gyvenimo amžiaus vidurkis yra 70 metų, neįskaitant tų, kurie Lietuvos okupavimo metu nebuvo pasiekę mokyklinio amžiaus.) Kol dar turim gyvų liudininkų, minėdami šią sukaktį, galėtume atsiminimais, paskaitomis, raštais, knygomis ir kitokia kūryba paruošti svarų palikimą ateities kartom.

Negalėtume sakyti, kad iki šiolei Lietuvos nepriklausomybės praradimo faktai nėra aprašyti ir dokumentuoti. Tačiau jie dažnai suplakami su komunistų valdžios padaryta ir daroma visokeriopa žala Lietuvai ir lietuviams. Kasmet prisimenam "baisų birželį", bet dėmesį kreipiam ne tiek į okupaciją, kiek į metais vėliau vykusį tūkstančių lietuvių trėmimą į Sibirą, t.y. ne į priežastį, o į pasekmes.

Lietuviškoji išeivija, gausiai aprūpinama okupuotos Lietuvos pagrindžio spauda, ją platina ir skleidžia laisvajam pasauliui kelionis kalbomis. Niekada laisvame pasauly nebuvo taip dažnai minimas Lietuvos vardas. Įsisteigę tarptautinių organizacijų, kurios domisi ir seka žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoj ir kituose kraštuose. Ką reiškia reikalavimas laikytis sutartimis nustatytų žmogaus teisių, jei ignoruojama pagrindinė tautos teisė — turėti savo nepriklausomą valstybę? Jeigu komunistai imtų sergėti žmogaus teises pagal Helsinkio susitarimus, kieno

žinoma, keistai ir-paradoksaliai skambėtų klausimas, jeigu šiandien tokių mėgintume kelti: ar Jono Divinavičiaus (turbūt buvusio Dvynaičio) palikuonių Romanovų gyslose XIX a. jau nebeliko nė vieno lietuviško kraujo lašo, kad jie savo protėvių tautą apžėrė Kražių skerdynėm, apsodino korikais, gramzdino į tamsą Vilniaus universiteto ir liet. mokyklų uždarymu, spaudos draudimu ir neslepiančiu kėslu — Lietuvą supraslavinti ir surusinti? ... Savo esme klausimas būtų įdomus, nes pro jį regima toji naktis, kurioje anuo metu skendo lietuvių tauta.

valdžia būtų Lietuvoj: rusų, ar lietuvių?

Užbėgdami galimam nepalankiam atsakymui už akių, sovietai ant popieriaus suteikia Lietuvai nepriklausomybę. Iš 1978 Lietuvos TSR konstitucijos sužinom, kad Lietuvos TSR yra suvereni valstybė (68 str.). "Dabartinės lietuvių kalbos žodynas" (1972) žodį "suverenus" taip aptaria: "Visiškai nepriklausomas nuo kitos valstybės". Kaip tokia, ji turi teisę laisvai ištotti iš tarybinių respublikų sąjungos (69 str.), turi teisę užmegzti santykius su užsienio valstybėmis, sudaryti sutartis ir keistis diplomatiniais atstovais (76 str.), o jos suverenines teises saugo tarybinių respublikų sąjunga (72 str.). Ar bereikia piktesnės pajuokos!?

Todėl dera lietuviams minėti 40 metų Lietuvos nepriklausomybės netekimo sukaktį, užkcentuojant tikrąją ir pagrindinę skriaudą, padarytą lietuvių tautai.

Atidarant dail. Povilo Kaupo pomirtinę dailės parodą Čiurlionio galerijoje Chicagoje. Iš k. skulptorius Aleksandras Marčiulionis, Čiurlionio galerijos globos komiteto pirmininkas kun. Jonas Borevičius, SJ, dail. Bronius Murinas, Vytautas Kasniūnas, parodos rengimo komiteto pirmininkas, inž. Val. Radys, vyr. skautininkė Irena Kerelienė, inž. Vyt. Mažeika. Parodą aplankė rekordinis skaičius žmonių, — per 500.

kurie nepajėgdavo atsilyginti, o tokių buvo apsiečiai dėl milžiniškų procentų, dvigubai ar trigubai pakeldavusių pačių skolą. Įstatymai juos nusmerkdamo į kalėjimą ligi gyvos galvos. Antanas prašė miesto valdžią, kad pakeistų tokius kietus nuostatus, ir jis tai laimėjo tų pat 1231 metų gavėnioje, kovo 15 dieną. Podesta tuomet buvo Steponas Badoeras. Naujas dekretas buvo įtrauktas į Paduvos įstatymų knygas su šiais žodžiais, kurie yra vienas iš tikriausių ir pirmausių liudinimų apie šventojo pasiektą galią. Tenai taip skaitome: "Prašant garbingam broliui Antanui iš mažesniųjų brolių ordino, buvo nuspręsta ir įsakyta..." Šiuo patvarkymu geros valios skolininko nebaudė kalėjimu, bet paėmė jo turtą.

Norėdami žmones gelbėti iš palūkininkų, vėliau mažesnieji broliai įsteigė vadinamuosius "Monte di Pietà" (labdaros kalnas), savotiškus paskolos namus, kuriuos antroje penkioliktos amžiaus pusėje pradėjo Bernardinas de Feltre.

Tų kovų ir pastangų sukūrė, šv. Antano šešėlyje, pasirodo geroji vargdenė sesuo, gyvenusi Arcelos būstinėje, paties Pranciškaus įkurtoje. Buvo tai palaimintoji Elena Ensellini, kaip sako vienas senovinis Paduvos brevijorius, "instructa a sancto Antonio, quem in viam spiritus ducentem et magistrum habuisse fertur" ("Išmokyta šv. Antano,

KOVA DĖL RAIDŽIŲ
Spaudos atgavimo 75 m. sukaktis

St. Santvaro paskaita, skaityta spaudos atgavimo minėjimuose Washingtone ir New Yorke (3)

Iš tikro, XIX a., ypač jo antrojo pusėj, prieš lietuvių tautos akis tykojo pražūties ežerai. Gal ne be pagrindo anuomet vokiečiai A. Thomas Jonui Šliūpui taip yra pasakęs: "Tamsta gimė šimtu metų per vėlai, nes lietuvių tauta jau nebegali atgimti".

Dr. Vincas Kudirka savo Varpė duoda tokių anuometinės Lietuvos paveikslą: "Kur tik pasisuksi po Lietuvą, visur minasi po kojų mūsų "lenkeliai", "puslenkeliai", "lenkpalaikiai". — Žodžiu, visokie "lenkpasturgaliai", kurie nuo lietuvių atstoje, o lenkų nepaviję, sukasi lyg š... apas po aketę. Štai mūsų inteligentai, vadinantieji save "lietuviams, susirinkę kalba tarp savęs lenkiškai (!), o kaip kalba! Klausant jų ištariamo (nors ir gramatiškai mokėtų), vėmti verčia, lietuviškai gi neprašė, nes lietuviška kalba, mat, paskirta tik "chlopams"; togi nežino, kad lenkų "chlopai" kalba lenkiškai, o ne lietuviškai, ir kur kas geriaus už mūsų "lenkpasturgalius". Šita paika logika mūsų "lenkpasturgalių" atmena vieną mano draugą iš I-mos klasės, kuris, užklaustas mokytojo, kaip kalba piemens Prancūzijoje? — atsakė — lietuviškai! Tai tokia tokelė!"

Kitoj vietoj, žvelgdamas į lie-

tuviškų knygų tragišką lemtį, dr. V. Kudirka taip rašo: "Vieni stengiasi parduoti priešams Lietuvos darbininkus, o kiti vėl, kaip įmanydami, naikina jų darbus. Vilniuje, iš kiemo vienu namų, tankiai kyla stulpas raudonų, lyg kraujas, dūmų... Ten degina lietuviškas knygas, sugriebtas pemešant per rubėžių, arba išgriebtas iš rankų lietuvių tokiu būdu." Ir čia pat tokiu sopuliu prabyla: "O XIX amžiai! Argi tu nerausti nuo gėdos, argi gali kęsti tuos dūmus ir tą ugnį, kurioje nekalta nyksta mylimiausi tavo turtai — knygos? Argi tie dūmai nepasieks jau dangaus ir neatves griausmo ant galvų persekiojusių lietuviškų knygų?"

Dr. Vinco Kudirkos pasisakymų paraštėn šaukte šaukiasi įjungtama dar ir tokia lietuviškųjų knygų nedalia: 1940-1941 m. (o ir vėliau) Stalino zvietiskiai, deržimordos ir mergavečiai taip pat degino lietuviškąsias knygas, ypač nepriklausomos Lietuvos leidinius, naikino senas ir vertingas bibliotekas, pvz., jie sunaikino Kauno Kunigų Seminarijos biblioteką, kurioje per kelis šimtmečius buvo surinkta apie 300,000 knygų, jų tarpe nemaža retų ir unikalių leidinių, reikšmingų mokslui, o tuo pačiu ir dabarties žmogui. Atseit, rūsti dr. V. Kudirkos dienų istorija kartojasi ir mūsų šviesiom dienom!...

Be abejonės, tokie vaizdai ir tokia anuometinės Lietuvos tikrovė, rodos, negalėjo žadinti optimizmo, neteikė pagrindo guostis tautos prisikėlimo viltimi. Tačiau dabar jau ne paradoksalai, o tikri praeities faktai kalba: įžūli, negarbinga, akiplėšiška lenkomanų veikla Lietuvos bažnyčiose ir mokyklose, rusų administratorių žiaurumai, neteislingumai, svetimo turto grobstymai, rusifikacijos kėsiai, pagaliau spaudos draudimas atbūndančioj lietuvių tautos sąmonėj įkvėpė tiek daug idealizmo, psiaukojimo ir didžiadvasiškumo, įžiebė tokių gaisrų, kurio jau nebeįėjė užgesinti nei trėmimai į Sibirą, nei caro žandarų kulcos. Lietuvių tauta atgimė, prisikėlė ir kovai sutelkė visas sąmoningas jėgas, kad dar

ne vieną amžių galėtų savo tėvų žemėj gyventi ir savo tautinę kultūrą kurti.

Didžiai gerbijamoj aukštumoj, dar vis nepakankamai išryškintoj ir apšviestoj, stovi Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius (1801-1875). Savo didžiulėj vyskupijoj jis suorganizavo parapines mokyklas, kuriose einami mokslai turėjo būti dėstomi gimtąja parapiečių kalba. Tų mokyklų darbo vaisiai buvo nuostabūs — Lietuva savo raštingumu toli pralenkė aneksoję Rusiją. Dar prieš spaudos draudimą, pamatęs okupanto kėsulys, vysk. Valančius pradėjo Klaipėdoj spausdinti knygas ir jas slapta gabenti į Lietuvą. Kai spauda buvo uždrausta, ir tada jis nenusigando, savo darbus rašė žemaičių tarne, spausdino Maž. Lietuvoj, suorganizavo knygnešius tom knygom pernešti į Lietuvą, o tuose leidiniuose mokė žmones, kaip priešintis rusinimui ir tikybos persekiojimui: neatiduoti žandarams senųjų knygų, iš jų slaptaimokyti vaikus lietuviškojo rašto neimti knygų maskoliškoms raidėm, jas deginti, pirkti Tilžėje spausdinamas lietuviškas knygas, nepirkti monopolinės rusų degtinės, blaivėti, šviestis ir pan. Rusijos gubernatoriai juto vysk. Valančiaus autoritetą galią, tik jiems nepavyko jo pagauti "nusikaltimui" vietoj. Kai jie jau buvo benutariai jį ištremiti, iš visų Lietuvos kampų ėmė keliauti žmonės į Kauną vysk. Valančiaus ginti... Taigi, per daug nepersistengdami, galime tarti, kad anuomet ne Rusijos caras, o vysk. M. Valančius buvo Didysis Lietuvos Kunigaikštis.

Vysk. Motiejus Valančius mirė 1875, bet kovos keliai jau buvo praskirti. Gan greit atkilo lietuviai romantikai ir idealistai dr. Jonas Basanavičius, dr. Jonas Šliūpas, Martynas Jankus, dr. Vincas Kudirka, kun. Juozas Tumas-Vaižgantas, kalbininkas Jonas Jablonskis, teisininkai Antanas Kriščiukaitis (A iš B) ir Petras Leonas, inž. Petras Vileišis (ilgainiui tariamai jau legalizuotos lietuviškos spaudos leidėjas), o paskui juos dar gausesnį būriai tokių pat lietuvių kovotojų, idealistų ir patriotų. 1883-1886 žėrėjo Aušra.

(Bus daugiau)

NELLO
VIAN

ŠV. ANTANAS PADUVIETIS

IŠVERTĖ ANTANAS VAIČIULAITIS

28

Jis priversdavo grąžinti blogu keliu įsigytus turtais, lupant palūkanas ar apvaigiant. Trokšdami atsisteiti, žmonės užstatydavo savo namus ir laukus ir, atnešę prie Antano kojų, sudėdavo atplėdą už skriaudas. Jis drąsiai rėžė turtuoliams, kad raudonas jų rūbas yra aptaškytas vargdenių krauju ir kad jie turi atsilyginti. Taip jo mokslas buvo geroji naujiena skurdžiams, o jo paskirtis buvo tęsti aną mesianizmo darbą, kurį Švenčiausioji Nazareto Panelė praregėjo "Magnificat" giesmėje ("Mano siela šlovina Viešpatį"), tame meilės ir laisvės šauksme, kuriame atsispindi naujos socialinės santvarkos vizija. Mažesnieji broliai (minorės) ėjo su liaudimi, kurios ir vardą jie pasisavino, kaip priešgynybę didžiūnams ir galingiesiems (majores).

Brolio Antano žodžiai yra toki kieti, kad stebiesi, juos skaitydamas lotynų kalba. Tie žodžiai, eidami iš jo burnos, turėjo

švitėti, kaip saulėje sušvytrutas kalavijas.

Ypač aštriai jis kirto palūkanų lupikams, kurių tada buvo nemaža privysė ir kurie plėšdavo ligi trisdešimt nuošimčių. Kada miestas įsteigė tam tikrą banką studentams, kurie yra amžinai linksmi ir amžinai nuskarę, ir kada iš jų buvo imama tik dvidešimt procentų, tai rodėsi, lyg pati Apraizda būtų visą tą dalyką patvarkiusi. Skolintojų gobsūmas nežinojo jokių ribų. Brolis Antanas viename savo socialinio pobūdžio pamoksle taip gyvai nupiešė jų uverumą: "Vie-ni, daugybė knibždančių gyvųjų, slapčia plėšia palūkanas, niekiję gyvuliai; kiti vėl viešai grobia, bet po truputiuką, susirūpinę, kad juos laikytum labdariais. Esama žvėrių plėšrūnų, kurie žmonių akyse engia be jokios gėdos ir atodairos, kaip kokioje viešojo rinkoje".

Vidurinių amžių įstatymai buvo labai sunkūs skolininkams,

kurį, sakoma, turėjusi dvasinio gyvenimo vadu ir mokytoju"). Apie šią šventą moterį daugiau bemaž nieko nežinome. Ji šv. Antanui bus buvusi tai, kas šv. Pranciškui buvo šv. Klara. Kaip asyžietis, taip gal ir Antanas kartais nuvykdavo į Arcelą, kur broliai turėjo mažą nameliuką vargdenių seserų kaimynijoje. Ir tame Arcelos namelyje, vargdenių seserų apraudotas, Antanas atsiskyrė su šiuo pasauliu, regėdamas savo Viešpatį.

"Video Dominum meum"

Baigęs sakyti gavėnios pamokslus Paduvos aikštėje, po Vėlykų brolis Antanas leidosi į apylinkes. Jis galvojo, kad atgailos balso neišgirdo nemaža kaimiečių, užimtų žemės darbu arba norėjusių suvalyti daugiau naudos. Jis troško eiti į jų tarpą, jausdamas tai esant jo pareiga. Bet jį slėgė sunkus nuovargis. Žengdamas per laukus, kuriuose brendo derlius, kartais jis turėdavo pasiremti į savo palydovą, kad neparpultų, akims sužaižaravus nuo spiginančios saulės ar nudulkusio kelio. Širdyje jisai jautėsi esąs arciaū Dievo, Jo meilės ir gailestingumo. Dievui jisai aukėjo visą savo gyvenimą, nuo pat jaunystės ryto. Dažnai jis atsimindavo praėjusias dienas. Jis vėl regėdavo savo kūdikystę, vienuolyne praleistus metus, savo svajonę iš meilės mirti Maroke. Jis taip

pat regėjo savo kelią į nusižeminimą ir paprastumą pranciškų pastogėje. Paskui Viešpatį pakeitė jo dienas, skirtas mokslams ir kontempliacijai. Dievas jį pašaukė skelbti dangaus karalystės. Antanas stengėsi būti klusnus įrankis ir nešė meilę tenai, kur vyravo neapykanta. Jis nešė atleidimą tenai, kur siautė užgaulė, o viltį tenai, kur rėkė sielvartas. Jis skleidė džiaugsmą tenai, kur buvo liudėsų. Jis suprato, kad save at-randa tasai, kuris save pamiršta, ir kad mirtis yra nubudimas amžinajam gyvenimui. Aną valandą jis aiškiai matė, kaip Dievas jį pervedė šios žemės keliu. Mintyje jisai regėjo visą savo gyvenimą. Iš pačių giliausių savo sielos gelmių jisai šlovino Tą, kuris jį pastūmėjo ir už rankos vedė.

Buvo paskutinės gegužės mėnesio dienos. Jau artinos piūties metas. Brolis Antanas gerai žinojo žmonių prigimtį ir suprato, kad kaimų trobelėse didžiausias rūpestis dabar buvo suvalyti derlių. Jis jau nešaukė kaimiečių minių į sodžiaus aikštes, klotimus ar laukus. Ir taip jis pasuko keliu į Paduvą. Jis užkopė į vieną kalvą, ir staiga priešais save, žydinčioje lygumoje, jisai išvydo dunksant miesto mūrus. Paduva tenai stovėjo tvirta ir graži, apjuosta ruda siena, už kurios susispraudę buvo varpinės ir bokštai, senoviniai palociai, bažnyčių skliautai ir bonios.

Antano akys nuklydo į paupį, ieškomas Svč. Marijos bažnytelės ir savo buveinės. Jo širdį užplūdė gaudamas pastarą kartą žvelgiant į taip didžiai numylėtas vietas. O gal tame daikte, kur niūksėjo iš lėndrį ir molio nukrėsta bažnytelė, jisai savo dvasioje regėjo į oro erdves kylant puikią baziliką... Aišku, jis turėjo nujausti, kad Paduva išgarsės visame pasaulyje, skelbdama Dievo šlovę. Jis ištisė rankas į dangų, ir iš jo sielos, netveriančios džiaugsmu, ištryško giesmė. Ir kai vienuolis palydovas dėjosi nustebeš dėl šio džiūgavimo, brolis Antanas tarė jam, kad ateityje miestą, kurį jis nūnai laimino, aplankys didelė garbė. Ir mintyse paskendęs, jis vėl žengė keliu, grįždamas į savo pastogę prie Švč. Marijos bažnytelės.

"Savo Viešpatį matau".

Anomis dienomis brolis Antanas labai ilgėjosi vienvatės ir ramybės. Paskutinį kartą jame vėl prasimušė kontempliacijos žmogus, kuris ieškojo urvų ir girių, kad savo sielos atspindytų ten geriau įsižiūrėjus Dievą.

Netoliese nuo miesto buvo įsikūrus Camposanpio grafas, didelis pranciškonų bičiulis. Antanas dažnai užsukdavo į šią vienišą jo pilį, pastatytą giriose.

(Bus daugiau)

JAV LB ATSTOVAI WASHINGTONĖ

JAV LB atstovai lapkričio 28 lankėsi valstybės departamente, kur su Pabaltijo valstybių skyriaus viršininku Thomas Longo tarėsi Lietuvos diplomatinės tarnybos tęstinumo klausimais. LB-nei atstovavo kadenciją baigiančios krašto valdybos pirm. inž. Algimantas Gečys, visuomeninių reikalų tarybos pirm. Aušra Zerr, PLB ir JAV LB valdybų ryšininkas Washingtonė Algimantas Gureckas ir adv. Ernestas C. Raskauskas, veiklus Lietuvos vyčių veikėjas iš Washington, D.C.

Turėtame pokalbį daugiausia liestas LB pastangomis į JAV atstovų rūmus įneštas įstatymo projektas H.R. 5407. Projekto iniciatorium yra kongr. Charles F. Dougherty. Pokalbio metu jį jau rėmė 16 kongresmanų. JAV kongresui įstatymą priėmus, Lietuvos diplomatinės tarnybos išlaikymui būtų teikiama finansinė parama (užsienio pagalbos, subsidijos ar paskolos forma), ir būtų nustatyta procedūra Lietuvos atstovavimui JAV-se ateity užtikrinti. Paaiškėjo, kad JAV atstovų rūmų užsienio reikalų komisijos pirm. kongr. Clement J. Zablocki jau yra kreipęsis į valstybės departamentą su prašymu pasisakyti dėl minimo įstatymo priėmimo. Valstybės departamentas dabartiniu metu klausimą jau studijuoja.

Savaime aišku, įstatymo priėmimo procesą pagreitintų teigiamas valstybės departamentu pasisakymas. Tačiau bet kurio atveju įstatymo priėmimas kongrese nebus lengvas. Įstatymu prašoma ne paguodos žodžių, bet finansinės pagalbos ir ilgalaikio JAV-ių užsienio sąjūdo Lietuvos klausimu.

Susitikimo su T. Longo metu LB atstovai valstybės departamento Pabaltijo valstybių skyriui padovanojo šešis toms Encyclopedia Lituanica. Taip pat buvo įteikta keli egzemplioriai naujausio LB dokumentinio leidinio "Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania" ir išsamus dokumentinis leidinys Sov. Sąjungos dekolonizacijos klausimu, kurį paruošė PLB ir Kanados LB valdybos, bendradarbiaudamos su kitų keturų pavergtų tautų atstovais.

Kadenciją bebaigias pirm. Alg. Gečys T. Longo nuoširdžiai padėkojo už nuoširdų bendradarbiavimą ir glaudų tarpusavio informavimą. Pasidžiaugta, kad, T. Longo perėmus postą, buvo sukurta net kelių valstybės departamento aukštųjų pareigūnų užangažuojančių pareiškimų Pabaltijo valstybių klausimu. JAV geografo įstaigos instrukcija įvairiems departamentams Pabaltijo valstybių žymėjimo žemėlapiuose reikalauja ir valstybės depoto taktiškai kalinių klausimų taip pat rodė sustiprintą dėmesį Pabaltijo valstybėms.

Lankydami Washington, LB atstovai taip pat pasimatė su Europos saugumo ir bendra-

darbiavimo komisijos įtakinga štabo pareigūne Patricia Donovan ir su ja pasiinformavo apie JAV pasiruošimus Madrido konferencijai. Pasidžiaugta, kad kelių savaičių laikotarpy išleistame komisijos raporte bus iškelts Pabaltijo valstybių klausimas ir vykstantieji žmogaus teisių pažeidimai. LB atstovai pageidavo, kad, JAV Pabaltijo valstybių įjungimo į Sov. Sąjungą nepripažįstant, Pabaltijo valstybės komisijos raporte nebūtų žymimos lyg jos būtų Sov. Sąjungos dalim.

Visuomeninių reikalų tarybos pirm. Aušra Zerr informavo apie Koalicijos išlaisvinti Petkui ir Gajauskui veiklą, Vlado Česiūno incidentą ir Ant. Terlecko areštą. Prašyta Česiūno pagrobimą iširti ir Ant. Terlecką įtraukti į laisvinamų politinių kalinių są-

rašą. Buvo įteikti "Violations..." ir "Respect My Rights" leidiniai. Paskutinis leidinys buvo išleistas PLB valdybos pastangomis; jame rašoma apie Ant. Terlecko asmenį ir jo veiklą.

Norėdami paruošti palankią dirvą senate Lietuvos diplomatinės tarnybos reikalu įneštam įstatymo projektui, LB atstovai pasimatė su senato užsienio reikalų komisijos nariu sen. Edward Zorinsky (dem.-Nebraska). Detaliau su juo klausimus aptarti padėjo senatoriaus artima pažintis su JAV LB tarybos nariu iš Omaha, Nebr., Albinu Raškevičium. LB atstovai taip pat lankėsi senatorių Percy, Glenn ir Heinz įstaigose, kur rūpintis klausimus įstatymo pravedimo senate reikalu aptarė su jų štabų pareigūnais.

LB Inf.

IŠ PAVERGOTOS LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO

— Literatūros istorijai vertinga knyga, išleista Vilniuje 1979, yra **LITERATŪROS PANORAMA — 78**. Tai žanrinė 1978 metų grožinės literatūros ir kritikos apžvalga, paruošta kelių autorių. Nors marksistinis rašymo metodas kartais ir kliudo pilnam objektivumui, tačiau literatūrinių faktų sistemingas sutelkimas į vieną knygą yra didžiai naudingas.

Atskirais straipsniais atžymimi metų laureatai: Justinas Marcinkevičius (rašo J. Lankutis), Antanas Miškinis, Saulius Šaltenis (r. A. Kalėda), Algimantas Zurbas (r. St. Lipskis).

Sistemingą grožinės prozos vertinimą paruošė kritikas *Petras Bražėnas*. Čia aptariami Jono Mikelinsko, Juozo Požeros, Raimundo Kašausko, brolių Dirgelių, Vytauto Martinkaus, Dailios Urnevičiūtės, Jono Mačiukevičiaus, Vytauto Rimkevičiaus, Antano Bieliausko, Adolfo Strakšio, Broniaus Bušnos, Petro Venclovos, Inezos Janonytės, Vytautės Žilinskaitės, Juozo Bulotos, Kazio Bagdonavičiaus, Antano Zabielsko, Leono Kiaulelio, Antano Miškinio prozos kūriniai. Prie apžvalgos pridėta dar kelios ryškesnės kitų kritikų recenzijos (A. Guščiaus, M. Sluckio, E. Bukelienės, D. Striogaitės, B. Ragučio, J. Sprindytės, J. Bulotos, V. Kuzmicko). Duodama ir 1978 grožinės prozos bibliografija.

Poezijos apžvalgą paruošė kritikas *Valentinas Sventickas*. Lyrikos viršūnėse yra atsiderusi naujoji Justino Marcinkevičiaus knyga "Gyvenimo švelnus prisiglaudimas", po jo eina Alfonso Maldonio "Rytas vakaras", Albinas Žukausko "Poringės", Jono Strielkūno "Varpo kėlimas". Aptariamos ir Algimanto Mikutos, Almio Grybauskao, Aleksio Churgino, Stasio Anglickio, Vin-

co Giedros, Broniaus Mackevičiaus, Eduardo Selezionio, Juozo Marcinkevičiaus, Aldonos Puišytės, Petro Panavo, Gedimino Jokimaičio, Mykolo Karčiausko, Vytauto Mačiukos, Ramutės Girkontaitės, Prano Raščiaus, Leonard Valaičio, Edvardo Vaitkaus, Valdemaro Kukulo, Rimanto Vanago, Bronės Linauskienės, Jadvygos Gabriūnaitės, Balio Rukšos, Vytauto Onaičio, Viktoro Valaičio, Jono Graičiūno, Juozo Macevičiaus, Vytauto Rudoko, Eduardo Mieželaičio, Janinos Degutytės naujos eilėraščių knygos. Iš viso per 1978 išleistas net 27 poezijos knygos — derlius nemažas. Atrodo, kad poezija pralenkia romanus ir savo kokybę. Knygoje dar perspausdintos iš periodikos atskiros recenzijos apie Just. Marcinkevičiaus, A. Maldonio, A. Žukausko, J. Degutytės, J. Strielkūno, A. Mikutos, V. Mačiukos knygas. Poezijos apžvalga užbaigiama 1978 poezijos knygų bibliografija.

Apie *dramines knygas* Panorama rašo *Algis Samulionis*. Čia apžvelgiami Sauliaus Šaltenio, Alberto Laurinčiuko, Juozo Grušo, Violetos Palčinskaitės, A. Liobytės, J. Mackonio, R. Kašausko draminiai kūriniai. Atskira recenzija duota J. Grušo veikalems. Draminė kūryba nebuvo gausi: bibliografijoje tik kelios knygos.

Vaikų ir jaunimo literatūrą apžvelgia du autoriai — *Aleksas Baltrėnas* ir *Jonas Linkevičius*. Vaikų literatūrai vienokią ar kitokią duoklę 1978 atidavė šie rašytojai: E. Mieželaitis, M. Sluckis, Br. Mackevičius, A. Zurbas, G. Isokas, A. Jonynas, A. Maldonis, A. Matutis, A. Dabulskis, K. Saja, V. Petkevičius, A. Žukauskas, V. Žilinskaitė, K. Marukas, J. Dovydaitis, J. Sokas, V. Misevičius, St. Tarvydas, Vl. Minius, V. Palčinskaitė. Vaikų ir jaunimo literatūros bibliografinis sąrašas gana ilgas. Tik daugumas tų knygelių yra plonytės. Sąrašą randame nemaža senesnių leidinių perspausdinimų.

Apžvelgiami Panoramaje ir *moksliniai veikalai*. Jų svarbesnieji: *Leonardo Saukos* "Lietuvių liaudies dainų eilėdara", *Vytauto Vanago* "Realizmas lietuvių literatūroje", *Reginos Mikšytės* "Silvestras Valiūnas", *Adolfo Sprindžio* "Povilas Višinskis", *B. Masionienės* "Levas Tolstojus ir Lietuva", *Petro Bražėno* "Žmogus ir žodis prozoje", *Valentino Sventicko* "Eilėraščių keliais", *Kazio Ambraso* "Pažangioji lietuvių kritika", *Juozo Macevičiaus* "Pastovios gairės", *A. Jonyno* pomirtinė knyga "Prie gyvo šaltinio".

Apie *prozos vertimus* į lietuvių kalbą Panoramaje rašo vertėjas *Stasys Sabonis*, apie poezijos — poetas *Eugenijus Matuzevičius*. Rašoma, kad išleista 1978 apie šimtą verstinių literatūros knygų. Daugiausia išverstas iš rusų k., šiek tiek iš estų, latvių, gudų, lenkų, vokiečių,

vengrų, čekų, anglų, italų, net graikų ir ispanų kalbų. Tarp stambiųjų vertimų yra L. Tolstojaus "Karas ir taika", Tomo Manno "Užburtas kalnas", A. Mickevičiaus "Ponas Tadas", Goethės "Faustas", A. Puškino "Poemos", A. Tvardovskio poema "Vasilijus Tiorkinas", Hafizo "Gazelės" (Lino Brogos vert.).

Panoramoje trumpai paminimi ir rašytojai sukaktuvinkai. Gale duodama smulki visų metų pamėnėsiui literatūrinė kronika. Dėl to leidinys yra literatūros istorijai reikalingas ir naudingas.

-o-

— Lapkričio 26 Lietuvoje mirė buvęs žymus Vilniaus krašto veikėjas muzikos mokytojas **Antanas Krutulis**. Buvo gimęs 1887 vasario 5 Butrimiškių k., Alytaus vls. Pradžios mokyklą lankė Seirijuose ir Ūdrijoje, mokytojų seminariją baigė Lenkijoje. Prieš I-ąjį pasaulinį karą mokytojavo pradžios mokyklose, karo metu buvo paimtas į rusų kariuomenę. Nuo 1918 gyveno Vilniuje. Organizavo sanitariją, mokytojavo lietuvių gimnazijoje (dėstė muziką). Įkūrė chorą ir vaidintojų ratelį, iš kurio vėliau išaugo Vaidilos teatras. Su Raudos choru ir vaidinimais lankė įvairias Vilniaus krašto vietas. Nuo 1948 muzikos dalykus dėstė Vilniaus muzikos mokykloje. Savo visuomenine veikla A. Krutulis yra daug nusipelnęs Vilniaus krašto lietuvių.

— Lapkričio pabaigoje Vilniuje taip pat mirė architektas **Algirdas Petras Čeponis** ir Vagos leidyklos vaikų ir jaunimo knygų skyriaus vedėjas **Jonas Stukas** (g. 1924), rašęs straipsnių apie vaikų ir jaunimo literatūros problemas.

— Lapkričio 15 Kompozitorių namuose buvo naujų muzikos kūrinių perklausas. Komp. *P. Dikščiaus* ir poetės *V. Palčinskaitės* sukurta vokalinė cikla "*Zemės amžinajam kely*" padainavo sol. *E. Kaniava*, fortepijonu pritarė *Ch. Potašinskas*. *L. Povilaičio* daina "*Atvažiuo piršlys*" buvo išklausyta iš įrašų. To paties kompozitoriaus kūriny "Trys dedikacijos fortepijonui keturiom rankom" taip pat atlikta iš įrašų. *V. Montvilos* daina "*Geras vakaras*" dainavo *S. Jonaitis*, televizijos ir radio choras ir kamerinis liaudies orkestras: *J. Gaizausko* sonatą kontrabasui ir fortepijonui atliko *P. Siemaitis* ir *J. Ūdraitis*. *A. Rekašiaus* kūrinių "*Musica adorata*" atliko *V. Tarasovas*, *V. Čekas* ir *I. Kučinskis*. *B. Kutavičiaus* "*Perpetuum mobile*" atliko *I. Kučinskis* ir *B. Vainiūnaitė*.

— Nusipelnusio kolektyvo garbės vardas suteiktas **Kauno valstybiniam chorui**. Nusipelnusio meno veikėjo vardas suteiktas Konservatorijos pučiamųjų instrumentų katedros vedėjui **Algirdui Budriui**. Nusipelnusio artisto vardas suteiktas Valstybinės filharmonijos solistui **Raimundui Katiliui**. Nusipelnusio architekto vardas suteiktas paminklų restauravimo tresto valdytojų **Romualdui Vytautui Kaminskui**. Valstybinės filharmonijos **Kameriniam orkestrui** ir dainų ir šokių ansambliai "*Lietuva*" pareikšta Kultūros ministerijos padėka ir paskirtos piniginės premijos.

— Spauždoje paminėta artistės-veteranės **Elenos Bindokaitės** 80 metų amžiaus sukaktis. Gimus 1899 gruodžio 2 Vilkaviškyje. Mokytojų kursas baigė Varnonežė (1917), 1929 baigė Kauno teatro dramos studiją. Jau anksčiau vaidino įvairiuose skrajiojančiuose teatruose. Nuo 1931 vaidino Šiaulių dramos teatre. Nuo 1947 iki 1954 Šiaulių dramos teatre režisavo vaidinimus vaikams. Pati sukūrė pjesę "Gintaro lazdelė". Yra sukūrusi ryškių vaidmenų. 1956 jai suteiktas nusipelnusios liaudies artistės vardas.

Pr. N.

Už lietuvišką knygą ir spaudą lietuviai tiek daug kovojo ir kentėjo. Dabar lietuviška knyga stovi ir dulka kioskų lentynose, laukdama, kol kas ją nupirks.

Susipažinkim su vyčiais GALĖTUME KALNUS NUVERSTI

Klausydama Helen Shields kalbos apie savo neapsakomai gausią veiklą Lietuvos vyčių organizacijoje, kažkodėl pagalvojau apie seniai universitete studijuotą Voltaire novelę *Candide*. Nutariau, kad knygos herojus, taip pat kaip H. Shields, kultivuoja sodus ateities kartom, kad paliktų pasaulį nors truputį geresnį, kaip jį rado.

Susipažinti su Helen Shields yra beveik tas pats kaip susipažinti su pačia vyčių organizacija, kuri yra labai svarbi Elenos gyvenimo dalis. Jau 1942, lankydama Šv. Kazimiero parapijos mokyklą Philadelphiaj, Elena troško įstoti į vyčius. Bet turėjo palaukti iki 1943 birželio, kada baigė pradžios mokyklą.

Pradžioje priklausė prie Philadelphiajos 3 kuopos. 1969 apsigyveno New Yorke ir bendradarbiauja su 12 kuopa.

Dirbdama su vyčiais, Elena daugiausia dėmesio skyrė jaunimui. Tam darbui ji yra ypač tingiai gabi. Labai ryšku, kad ji yra ne sekėja, bet vedėja. Visame kuopos veikime jaučiamas Elenos vadovavimas — ar tai rengiant vaidinimus, specialias radio programas, ar padedant įkurti Philadelphiajos tautinių šokių grupę ir Vilties chorą. Ji parodė savo didelę meilę tėvų kalbai, įsteigdama lietuvių kalbos kursų ir juose trumpą laiką dėstydamas. Tad nenuostabu, kad vyčių vadovybė net tris kartus surengė savo suvažiavimus Philadelphiaj, kur šeimininkavo Elena su 3 vyčių kuopa.

Vidurinio Atlanto apylinkė greitai pastebėjo Elenos talentus. Ji tapo ne tik nuolatinė apylinkės valdybos nare, bet ir vadovavo nuo 1950 įvairiems komitetams bei suvažiavimams. Įvertindami jos didelį pasiaukojimą organizacijai, vyčiai 1963 ją pakėlė į garbės narius, o 1975 — į garbės komitetą. Centro valdyboje Elena buvo sekretorė, patikėtinė, vicepirmininkė junjoram, o 1963-65 — pirmininkė. Būdama vicepirmininkė bei pirmininkė, aplankė beveik visas vyčių kuopas (savo lėšomis) ir susipažino su jų veikla. Jos kadencijos metu 1964 vyčių organizacija surinko 4,000 dol. pasaulinės parodos lietuviškam kryžiui statyti.

Nors Elena darbščiai reiškiasi įvairioji vyčių veikloje, jos akys nuolat krypta į jaunimo pusę. Būdama centro valdybos pirmininke, ji uoliai dirbo su vyčių atžalynu. Per jos kadenciją junjorų kuopų padaugėjo nuo 10 iki 20, o narių — nuo 150 iki 700. Ji pradėjo rengti jaunimo suvažiavimus, prisidėjo prie junjorų stovyklos Dainavoj įsteigimo, parašė brošiūrėlę "How to

Elena Shields-Saulyte

Insure the Future of the Knights of Lithuania". Stengdamasi supažindinti kuo daugiau žmonių, ypač jaunimo, su Lietuva ir jos kultūra, organizavo įvairias parodas Philadelphiaj. Sėkmingiausia buvo Convention Hall patalpose suruosta paroda per 3 dienas per ją perėjo 40,000 lankytojų.

Daug galima dar pasakyti apie Elenos veiklą. Bet reikia truputį pakalbėti apie ją kaip asmenybę. Pažįstu Eleną vos keiserius metus, bet ji man yra padariusi gilų įspūdį. Ko nors paklausta, visuomet valandėlę pagalvos, o paskui lėtai (la Jimmy Stewart) tiksliai lietuvių kalba atsakys. Net gėda kartais pasidaro, pagalvojus apie mano kalbą, "lyg iš kulkosvaidžio" dažnai sudarkytą angliškais išsireikšimais. Paklausta, ko ji linkėtų vyčiams 1980 metuose, ji trumpai atsakė: kad jie būtų lietuviškesni, rodytų daugiau dėmesio kultūrai, veiklai, o ypač mūsų gražiai kalbai. Te visi prisimena vyčių priesaiką, gaunant 4 laipsnį: "kad visi broliai ir sesės degtų taisy pačiais idealais".

Visi vyčiai, ypač mūsų 12 kuopa, didžiuojamės miela Helen Shields ir linkim jai dar ilgiai puoselėti lietuvišką veiklą — tada tikrai kalnus nuversim.

Dalia

144 KUOPOS VEIKLOJ

Šiomet, kaip ir kiekvienais metais, Anthracite 144 kuopa, Schuylkill County, Pa., išstatė šiaudinukais papuoštą eglutę Schuylkill County Arts and Ethnic Center, Pottsville. Eglutė buvo išstatyta visą gruodžio mėn. Šiaudinukus iš tikrų šiaudų padarė kuopos lietuviškos kultūros pirmininkė Annie Margolis. Prie eglutės taip pat buvo stalias, paruoštas kūčioms. Užrašas išryš-

kino publikai lietuviškas Kalėdų tradicijas. Gruodžio 16 Šiluvos Marijos parapijos salė, Maizeville, buvo suruoštos kuopos metinės kūčios. Pirmininkavo Helen Ambrose. Tą pačią dieną paruošta lietuviška programa per radiją. Programai vadovavo dvasios vadas kun. Algimantas Bartkus ir prel. Juozas Neverauskas.

Jei domitės laivais, buriavimu, motorvaltėmis ir navigacija, įsigykite gausiai iliustruotą 270 puslapių vadovėlį

BURĖS IR VARIKLIAI.

Galima siųsti paštu ir giminėm į Lietuvą. Knygą platina jūrų skautai ir jūrų šauliai arba gaunama pas autorių: B. Stundžia, 53 Yorkleigh Ave., Weston, Ont. Canada M9P 1Y3. Kaina 6 dol., kietais viršeliais 9 dol.

Susilaukiame pasitelravimų, ar dar turime LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS komplektų. Deja, pilnų LE komplektų jau nebeturime. Trūkstantis tomas būtų galima iš naujo atspausdinti, jei atslrastų pakankamas kiekis prenumeratorių. Taigi visi, kurie norėtų įsigyti pilną LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS komplektą (36 tomai), prašomi prisijusti užsakymus iki 1980 vasario 1 d. LE komplekto kaina \$300.00 (be persiuntimo).

Taip pat kviečiame užsisakyti šiuos, dabar gaunamus, leidinius:

ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 6 tomai	\$125.00
IŠ MANO ATSIMINIMŲ, Petras Klimas	13.00
RUBAJATAI, Stasys Santvaras	7.50

(kainos su persiuntimu)

Užsakymus prašome siųsti:

LITHUANIAN ENCYCLOPEDIA PRESS
395 W. Broadway, Box 95
So. Boston, Mass. 02127

ATSARGIAU SU "SVEČIAIS"

AURELIJA BALASAITIENĖ

Spaudoj nuolat diskutuojamas okupuotos Lietuvos lankymas vis dėlto nesusiformulavo į jokių ryškesnių nusistatymų, ypač "bendradarbiavimo" klausimui aptilus, kai naujomis temomis ginčai ir "dialogai" užėmė jų vietą. Mūsų visuomenės lėtos, bet sistemingos degeneracijos klausimai reikalingi gilesnės analizės ir platesnio pasikeitimo nuomonėmis, kad netaptume užklupti, kaip tie senovės romėnai, kuriuos nuo barbarų išgelbėjo... žąsys. Tačiau, nuolat daugėjant svečiams iš Lietuvos, ne kartą išgyvenam nuomonių krizę ir pajuntam, kad kartkartėmis mūsų visuomenės vanduo gerokai sudrumsčiamas.

Pradžioj pas mus lankėsi daugiausia scenos darbuotojai. Vieni jų koncertus boikotavo, kiti lankėsi ir entuziastingai kvietė savo pažįstamų ir draugų juose lankyti. Motyvas būdavo paremtas tuo, kad ir jie esą lietuviai... Tiek to. Ne visada ir jų lietuviškumu galima buvo patikėti, nebent geras lietuvių kalbos mokėjimas būtų tikras patriotiškumo įrodymas.

Vėliau jų pėdomis atsekė dvasiškiai. Kai kurie jų laikėsi korektiškai, lankė savo gimines, keliavo, pirkinėjosi ir džiaugėsi laisvės momentais. Tačiau atrodo, kad jau atsiranda ir naujų "misionierių", kurie savo buvimu ne vien įneša komunistam taip pageidautiną disonansą, bet savo komunistine demagogija konkrečiai griaua tiek vietinių

gerbiamų asmenų autoritetą, tiek įneša nesantaikos nuodus į mūsų ir taip linkusių nesugyventi visuomenę.

1979 gruodžio 9 DMNP parapijos bažnyčioj Clevelande svečias iš Lietuvos kun. Blynas aukėjo mišias ir sakė pamokslą. Nežinia, kodėl to pamokslu metu niekas protesto ženklan nepasikėlė ir nepareikšė protesto. Gal todėl, kad nesitikėjo laisvame krašte Dievo namuose išgirsti tai, ką "svečias" kalbėjo. Jis džiaugėsi tikėjimo laisve Lietuvoj. Religinis apsnūdymas esąs pačių tikinčiųjų apsilėidimas. Vėliau, apsilankęs moterų draugijos susirinkime, pareiškė, kad Lietuvos Bažnyčios Kronika esanti melaginga ir kad jos leidėjai užsitarauja bylos teisme už tiesos kraipymą. Trėmimai į Sibirą gelbėjo mūsų gyvybes... Ir taip toliau, ir taip toliau. Net koktu raštu konkretizuoti kunigo drabužiais apsirengusio komunistų propagandisto plepalus...

Ar ne laikas būtų kiek atsargiau elgtis su mūsų "svečiais"? Juk puikiai žinom, kad komunistinė propaganda nestoja nei ties kunigo drabužių, nei vienuolės nuometu, nei mokslininko darbu. Lietuviškas vaišingumas ir vadinamas "kraujo balsas" neturėtų mūsų paversti naiviais pastumdėliais, kurie atidaro duris į savo namus tam, kad jie būtų griaujami. Mes turim pakankamai savo tarpe "apaštalių", kurie, keldami nesantaiką, kad ir nesąmoningai,

tarnauja Lietuvos okupanto tikslams. Juk okupantui nieko geresnio nėra, kaip mūsų visuomenės sunaikinimas, mūsų patriotizmo sugriovimas, mūsų jėgų susiskaldymas ir mūsų antikomunistinio nusistatymo palaužimas.

Abejonės nėra, kad dvasiško žodis, pasakytas kiekvieno kataliko gerbiamoj sakykloj, galėjo ne vieną naivesnį priversti suabejoti komunistinio teroro žiaurumu bei mūsų laisvės sąvokos samprata. Netenka abejoti, išgirdus iš neoficialių šaltinių, kad "svečias" ir parapijos šeimnininkam padarė "staigmeną". Bet nors moterų susirinkime galima buvo jo plepalus sustabdyti ar bent protestuoti. Kurgi mūsų moterų pamaldusis patriotizmas? Ir kaip pateisinti tylėjimą? Ir kaip ateity išvengti tokių "svečių"? Neleiskim lietuviškam vaišingumui mūsų apakinti.

"Bijau graikų, nešančių dovanas" — prieš kelis tūkstančių metų pasakė Ovidijus.

KELIONĖ I EUROPA

Ateinančiais metais "Laiškai Lietuviams" organizuoja ekskursiją į Europą. Išskrisime iš New Yorko birželio 14 ir grįšime liepos 2, tad visa kelionė tęsis 19 dienų. Numatoma aplankyti šie miestai: Roma, Asyžius, Florencija, Venecija, Innsbrukas, Miunchenas, Oberammergau (Kristaus kančios vai-

Paskirtis yra painformuoti, paraginti, išjudinti. Šiuo metu į PLB visuomeninių reikalų tarybą įeina PLJS valdybos narė G. Damušytė. Taip pat bus paskirtas vienas žmogus į tos tarybos greitosios akcijos pakomisę.

G. Aukštuolis pranešė, kad 1979 lapkričio 24 PLJS politinių reikalų komisija buvo susirinkusi Detrote; trumpai pranešė apie ten įvykusius pasitarimus. V. Kamantas pranešė apie sutelktas lėšas informacijos centrui. Aukos paskirtos PLB, JAV LB ir Kanados LB krašto valdybų ir Lietuvių Fronto Bičiulių. PLJS taip pat žada šį projektą finansiškai paremti. O 1980 pradžioj Australiją aplankys Simas Kudirkas, globojamas abiejų valdybų.

Posėdžio metu buvo priminta, kad kiekviename krašte krašto LJS pirmininkas turi įeiti į to krašto LB krašto valdybą. Tai padeda suderinti veiklą ir skatina įsijungimą į bendrą darbą.

Trumpai buvo diskutuojamos 1983 Pasaulio Lietuvių Dienos, kurios įvyks Šiaurės Amerikoje. Norima koordinuoti V-ąjį pasaulio lietuvių jaunimo kongresą su šiuo įvykiu. Konkretūs planus bei datas bus galima aptarti išrinkus naują JAV LJS valdybą. Tuo metu bus tariamasi su JAV LB ir Kanados LB krašto valdybomis ir Jaunimo Sąjungų valdybomis.

Trumpai užsiminta apie Pasaulio Lietuvį ir jo ypatingą vėlavimąsi. Tikimasi iki vasario mėn. grįžti į normalias leidimo vagas. Kitas PLB valdybos posėdis, sausio antrojo pusėj, bus vien tik Pasaulio Lietuvos reikalams aptarti.

dk

Rašytojas Česlovas Grincevičius kalba Jaunimo Centre, Chicagoje, spalio 21, kada buvo įteikta premija aktorui Jonui Kelečiui. Šalia — rečitalio rengimo komiteto pirmininkė Irena Pemkienė. Nuotr. E. Sulaičio

dinimai), Baden-Baden, Liucerna, Ziurichas, Kopenhaga.

Kelionė, viešbučiai ir maistas kainuos apie 1700 dol. Romoje turėsime audienciją pas popiežių, aplankysime Vatikano muziejus, galės būti ekskursijos į Tivoli, Capri ir kitur. Oberammergau, netoli Miuncheno, matysime Kristaus kančios garsiuosius vaidinimus, kurie būna kas dešimt metų. Ir kituose minėtuose miestuose bus daug ko pamatyti.

Apie šią kelionę pranešame iš anksto, kad norintieji dalyvauti galėtų jau dabar susitvarkyti su atostogomis. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į "Laiškai Lietuviams" redaktorių kun. Juozą Vaišnį, SJ, šiuo adresu: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Tel. 312 737-8400.

J. V.

NASHUA, N.H.

Paraplečiuose pulki bendra nuotaka

Bendrai galima sakyti, kad Šv. Kazimiero parapijoje gražiai sugyvena įvairių tautybių paraplečiai, nors tėra vienos lietuviškos mišios, 10 val. sekmadieniais. Yra nemaža trečios ir ketvirtos kartos lietuvių mišrių šeimų. Visi noriai kooperuoja svarbesniuose parapijos reikaluose, todėl parapija jau kelinti metai neturi jokių skolų ir visas reikalingas išlaidas padengia paraplečių dosnumu.

Šv. Kazimiero parapija yra vienišė lietuviška parapija trijose valstijose — New Hampshire, Vermont ir Maine.

Parapijos metinė apyskaita

Šv. Kazimiero parapijos metinė apyskaita už laiką, pasibaigusį šių metų birželio 30, rodė \$46,663 pajamų ir \$44,755 išlaidų. Pridėjus likutį iš 1978 birželio 30, išde pasiliko šiem metams \$19,240.98.

Daugiausia pajamų gauta iš rinkliavų — \$22,144.82 ir iš aukų bažnyčiai apšildyti — \$5,029.45;

CHICAGO, ILL.

AKT. J. KELEČIAUS REČITALIS

Aktorius Jonas Kelečius spalio 21 Jaunimo Centre Chicagoje, davė savo rečitalį, kurio pasiklausyti buvo susirinkę apie 300 žmonių.

J. Kelečius čia atliko Kazio Bradūno kūrinių "Pokalbiai su karaliumi" ir Oskaro Milašiaus "Miguel Manara" VI-ąjį paviekslą. Tt Taip pat paskaitė ir du trumpesnius dalykus: Mariaus Katiliškio novelę ir Lietuvoje gyvenančios rašytojos Vytutės Žilinskaitės linksma dalykėlį.

Pasibaigus programai, įvyko Kultūros Tarybos premijos įteikimas aktorui J. Kelečiui už jo kūrybinę veiklą. Tai atliko rašyt. Česlovas Grincevičius, kuris pasakė ir kalbą. Po to buvo vaišės Jaunimo Centro kavinėje. E.Š.

Aktorius Jonas Kelečius per jo rečitalį spalio 21 Jaunimo Centre, Chicagoje. Nuotr. E. Sulaičio

atnaujinti pastatam sudėta \$2,221.23.

Daugiausia išleista kurui — \$4,623.00 ir pastatų atnaujinimui — \$3,524. Klebonui mokoma \$5,400, vikarui — \$2,900, šeimninkei — 2,400, maistui išleidžiama \$2,549.59.

Dabar atnaujinama zakristija, įrengiamas naujas apšildymas klebonijoje ir pertaisomos klebonijos lubos kurui taupyti. Didesnė dalį rankų darbų atlieka vikaras kun. F. Spenceris, talkiniant būreliui pasišventusių vyrų parapijiečių, kurių dauguma sudaro Vedusių Porų klubo nariai.

— Žmogaus teisių konferencija buvo suruošta Chicagoj gruodžio 11. Iš Washingtono buvo atvykęs Valstybės departamento Europos reikalų skyriaus pareigūnas M. McClean painformavo apie JAV vyriausybės pasirušius Madrido konferencijai. Dalyviai davė savo rekomendacijas Madrido konferencijos klausimu. Iš lietuvių dalyvavo S. Kuprys, R. Sakadolskis ir kun. dr. J. Prunskis.

— Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė aprūpino įvairiuose miestuose penkias krašto mokslo įstaigų bibliotekas ir archyvus "Encyclopedia Lituanica" komplektais.

— Ateitininkų federacijos naują valdybą sudaro: vadas Juozas B. Laučka, gen. sekr. Linas Kojelis, izd. Milda Čižnienė, protokolų sekr. Jonas Vaitkus, narys Antanas Vaičiulaitis, moksleivių sąjungos referentas Pranas Baltakis, dvasios vad. kun. prof. Stasys Yla, studentų sąjungos referentas Gundis Vaitkus.

Eugenijaus Kriaučeliūno jaunimo premijai skirti vertinimo komisiją sudaro: kun. Antanas Saulaitis — PLB atstovas jaunimo reikalams, Gintaras Aukštuolis — Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirmininkas, Violeta Abariūtė — JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungos atstovė, Regina Kučienė ir Vida Jonušienė — Kriaučeliūnų šeimos atstovės.

— J. Karvelio knygos sutiktuvės įvyks sausio 11 vakaronėj Jaunimo Centre, Chicagoj.

— Dail. Vlado Vaitiekūno dailės meno paroda įvyks sauso 26-27 Lietuvių klubo mažojaj salėj St. Petersburg, Fla.

— Vytautas A. Jonynas, literatūros kritikas ir lietuvių spaudos bendradarbis, Montreale universitete dėsto du bibliografinių mokslų kursus. Jo žmona Monika Jonynienė yra Montreale lituanistinės mokyklos vedėja.

— Lietuvos nepriklausomybės šventės minėjimas Chicagoj įvyks vasario 17 Jaunimo Centre. Minėjimą rengia LB Gage Parko apylinkė.

— Europos lietuvių studijų savaitė 1980 metais įvyks rugpičio 9-16 Austrijoje, Innsbrucke. Savaitę moderuos dr. V. Natkevičius ir dr. J. Norkaitis. Organizacinę komisiją sudaro I. Joerg-Naudžiūnaitė, dr. A. Kušlys ir A. Grininė.

— Mokytojų studijų savaitės 1980 vasarą bus ruošiamos pranciskų vasarvietėj Kennebunkport, Maine, Dainavoj ir J.S.R.C. Lituanistikos kursuose, Loyola of the Lake. Jų finansavimui bus panaudota JAV federalinės valdžios skirti 40,000 dolerių.

— "Žilvinas", Adelaidės lietuvių tautinių šokių ansamblis, minėjo savo veiklos 30 metų sukaktį. Pirmuoju vadovu buvo aktorius V. Ratkevičius. Dabar vadovauja V. Vencius. Yra vyresniųjų, jaunųjų ir vaikų šokėjų grupės. Veikia ir savas orkestras.

— Jonas Lukoševičius, "Nemuno" tautinių šokių grupės vadovas Sao Paulo, Brazilijoje, lankėsi Chicagoje. Šia progą jis tarėsi su PLB pirm. vytautu Kamantu, vykd. vicepirm. Vaclovu Kleiza, PLB Kultūros Tarybos komisijos pirm. dr. Leonu Kriaučeliūnu, VI tautinių šokių šventės komiteto pirm. Jonu Talandžiu ir programos vedėja Nijole Pupiene apie reikalingą paramą jo grupės jaunimui. "Nemuno" tautinių šokių grupė atvyks į JAV birželio pabaigį ir dalyvaus VI-oje Tautinių šokių šventėje 1980 liepos 6 Chicagoje.

— Nauji Darbininko skaitytojai: A. Shatas, No. Miami Beach, Fla., J. Simanis, Washington, D.C., I. Cade, Amherst, Mass. Užsakė kitiem: E. Vilėniškis, Richmond Hill, N.Y. — S. Simanavich, Sea Cliff, N.Y. Sveikinam naujus skaitytojus ir dėkojam užsakytojam. Naujiem skaitytojam Darbininko prenumerata pirmiem metam tik 10 dol. Atnaujinant — visiem 13 dol. metam.

Chicagoj tarėsi PLB ir PLJS

Bendras Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybų posėdis įvyko gruodžio 8 Jaunimo Centre Chicagoj. Pasitarime dalyvavo abiejų valdybų pirmininkai, Vytautas Kamantas ir Gintaras Aukštuolis, ir še valdybų nariai: S. Čyvas (PLJS), A. Juodvalkis (PLB), V. Kleiza (PLB), D. Kojelytė (PLB), S. Kuprys (PLB), V. Musonytė (PL SJ), A. Paulius (PLB), L. Rimkus (PLJS), A. Saulaitis (PLB), M. Šilkaitis (PLB) ir Z. Žiupsnys (PLB). Dalyvavo ir PLB reikalų vedėjai — D. Korzonienė ir S. Girmius. Posėdžio pradžioje abu pirmininkai bendrai aptarė savo valdybų atliktus ir numatytus darbus.

PLJS valdybą šiuo metu sudaro: G. Aukštuolis, pirmininkas, S. Čyvas, vykdomasis vicepirmininkas, V. Musonytė, koresp. sekretorė, G. Damušytė, narė politiniam reikalams, L. Rimkus, narys švietimo reikalams, ir E. Sakadolskienė, narė. Teks kooptuoti dar vieną asmenį, nes viena narė dėl susidariusių aplinkybių turėjo pasitraukti.

PLJS valdybos laukas, kaip ir PLB-ės, labai platus. Ji palaiko ryšius su trylika kraštų, nors ne visuose kraštuose veikia formali sąjunga. Kai kurie kraštai nėlabai aktyvūs. Trys kraštai yra išrinkę naujas LJS valdybas: Kanada (pirm. R. Beržinytė), Brazilija (pirm. A. Valavičius) ir Vokietija (pirm. M. Landas). PLJS valdyba stengsis visur padėti ir visur veikti, atsižvelgdama į vietines sąlygas.

G. Aukštuolis pranešė apie veiklą įvairiose srityse. Ruošiami įvairūs leidiniai kultūriniais, politiniais bei lituanistiniais klausimais. Bus bandoma vėl parūpinti talkininkus Pietų Amerikai bei Australijai. Jau šiuo metu yra pradėta rūpintis 1983 įvykstančiu V-ujojo pasaulio lietuvių jaunimo kongresu ir paruošiamaisiais darbais. Be to, PLJS žada rengti koncertus bei kitus parengimus, kartu pagyvindama veiklą ir suteikdama Sąjungos darbam lėšų. Darbo, kaip visuomet, labai daug, bet yra ir daug vilčių bei entuziazmo. Apie visa tai valdyba plačiau informuos visuomenę per

savo informacijos biuletenį, kurį redaguos E. Sakadolskienė.

M. Šilkaitis pateikė trumpą provizorinę IV PLJK finansinę apyskaitą. Visos sąskaitos dar negautos, bet tikimasi galutinę apyskaitą greit paskelbti. Tenka pasidžiaugti, kad finansų komitetas, kuriam pirmininkavo dr. A. Paulius, surinko pilną 90,000 dol. sumą, kuri buvo reikalinga užtikrinti kongreso finansiniam užnugariui. Dr. Pauliui bei jo talkininkam, tiek komitete, tiek paskirose apylinkėse, dėkojo abi valdybos.

Svarbesnis pasitarimas lietuvių bendrus darbus ateity. PLB ir PLJS nesiekia duplikuoti darbų bei jėgų, bet bando viena kitą paildyti, viena kitai padėti.

A. Saulaitis, SJ, pranešė apie PLB švietimo tarybos numatytus planus. Jų tarpe: išvystyti korespondencinį lietuvių kalbos kursą, panašiai, kaip daroma Brazilijoje; surinkti švietimo žinias iš kitų kraštų; paruošti suaugusiam mažą lietuvių kalbos žodyną; paruošti vaizdingą (skaidrių) programą apie lietuvių veiklą išeivijoje; išleisti kalendorių, panašų į anksčiau išleistą Jaunimo Metų kalendorių. Šie darbai yra visi šiuo metu vykdomi. Taryba taip pat studijuoja eilę kitų galimų projektų.

L. Rimkus pranešė, kad ryšių centras vėl ruoš liuanistikos seminarą vasaros metu. Taip pat bus bandoma suorganizuoti lietuviškai nekalbantiem ar silpnai kalbantiem penkių dienų panašų seminarą. Be to, ruošiamas įvairi medžiaga šeimos auklėjimo klausimais. Nutarta artimoj ateity sukviešti PLB švietimo tarybos ir PLJS valdybos bei talkininkų bendrą pasitarimą.

Kultūriniais klausimais pranešimą davė V. Kleiza. Jis trumpai paminėjo įvairius sunkumus kultūrinėj srity. Dažnai kitų kraštų LB valdybos prašo, kad PLB koordinuotų įvairių menininkų bei vienetų atvykimus. Tačiau, kadangi nei PLB, nei PLJS negloboja visų kultūrinių išvykų, tai yra beveik neįmanoma. L. Rimkus pranešė, kad PLJS konkrečių planų šiuo metu neturi.

Apie politinės srities darbus pranešė S. Kuprys. Jis prašė, kad abi valdybos atsimentų, jog jos viena kitą papildo. Ypač pageidavo daugiau žinių iš PLJS apie numatytus darbus. Valdybų paskirtis nėra užimti kraštų valdybų ar jaunimo sąjungų vietas.

1980 "LITHUANIA & BEYOND" TOURS 1980

Tour No.	Depart USA or Canada	Return USA or Canada	Itinerary (days)	COST INCL. AIR FARE (APPROX.)
601	May 21	June 04	Moscow, 2, Vilnius 6 Riga 3, Leningrad 2 Helsinki 1	\$1390
602	June 18	July 2	Moscow 2, Vilnius 6 Minsk 3, Leningrad 2 Helsinki 1	\$1549
603	August 20	Sept. 3	Same as Tour 601	\$1535
604	Sept. 17	Oct. 2	Leningrad 2, Vilnius 6 Riga 4, Moscow 2 Amsterdam 1	\$1585

Reservations accepted NOW
Deposit \$150 p. person
Avoid disappointment
Book early

Write / Outstate call collect
UNION TOURS, INC.
6 E. 36 Street
New York, N.Y. 10016
(212) 679-7878

THE PEOPLE AT UNION TOURS TRAVEL COMPANY WISH YOU A VERY HAPPY HOLIDAY SEASON AND THANK YOU FOR YOUR SUPPORT IN 1979

Juokas ne vietoj
Berniukas verkdamas atėjo į virtuvę.
— Kas gi tau dabar? — nu-
stebo motina.
— Tėvelis kabino paveikslą ir,
kaldamas vinį, nusimušė pirštą.
— Tai čia gi nieko rimta. Toks
jau didelis vyrukas ir dar dėl to-
kio nieko verki. Čia tik pasijuok-
ti gali.
— Aš ir pasijuokiau, — atsakė
berniukas.

Skubus amžius
Motina įspėjo savo sūnelį, jog,
lipdamas į autobusą, jis turi pa-
sakyti, kad yra penkerių metų
amžiaus.
Konduktorius paklausė, ir ber-
niukas atsakė, kad jis turi 5
metus.
— Tavo ūgis per didelis pen-
keriem metam. O kada gi tu būsi
6 metų?
— Kai tik išlipsiu iš šio auto-
buso, — atrėžė sumanus berniu-
kas.

Mato tamsoj
— Mama, tu nežinai, kad
mūsų naujoji tarnaitė mato ir
tamsoj.
— Niekus kalbi, vaikeli.
— Tikrai, mamyte. Vakar, kai
tu buvai išėjus į kiną, mum
bėsėdint tamsiam kambary, pa-
sakė tėtėi, kad jis nenusisku-
tęs.

Rimtas pasiteisinimas
Mokytojas: — Aš tau, vaike,
liepia, tavo rašinio kiekvieną
klaidą perrašyti po 25 kartus.
Kodėl tu perrašai jas tik po de-
šimt kartų?
Mokinys: — Kad aš, pone mo-
kytoja, moku tik iki dešimties
skaičiuoti.

Tinkamas pavyzdys
Fizikos pamokoj mokytojas
aiškina vaikam, jog šaltis įtakoj
kūnai mažėja.
— Petreli, duok man šio rei-
šinio pavyzdį.
— Pavyzdžiui, žiemą dienos
yra trumpesnės negu vasarą, —
atsako Petrelis.

Universitete
Profesorius: Atsakykite dar į
vieną klausimą, nuo kurio pri-
klausys egzaminai. Koks yra at-
stumas nuo žemės iki mėnulio?
Studentas: Toks pat, kaip nuo
mėnulio iki žemės.
Profesorius: Bet kiek tai būtų
mylių?
Studentas: O, atsiprašau, tai
jau antras klausimas.

Kreditas ne jai
— Žinai, Kazys taip įsimylėjo
į mane, jog tiesiog iš proto
kraustosi.
— Nesigirk, perdaug! Jis jau
buvo pakvaišęs prieš sutikda-
mas tave.

Nebekramto nagų
— Ačiū Dievui, kad mano vy-
ras nustojo kramtęs nagus.
— Pametė savo įprotį. Ar ne?
— Ne. Pametė dantis.

Žiūrovas
Vyras pareina su užrišta akim.
— Kas atsitiko? — aikteli
žmona. — Bene mušeisi?
— Ne. Aš tik žiūrėjau, kaip kiti
mušasi.

Namų darbai
— Petruk, prisipažink, kas už
tave parašė namų darbą?
— Panele mokytoja, garbės
žodis, nežinau: aš labai anksti
atsiguliau.

Užimta
Suskamba telefonas, ir Pauliu-
kas pakelia ragelį.
— Alio! Tėvelio nėra.
— Tada pakviesk mamytę, —
pasigirsta ragelyje.
— Mamytė dabar užimta. Ji
barasi.

Juno ART GALLERY • GIFTS

Dail. Antano Petrikonio galerija Juno Beach, Fla. Dailininkas (d.) kalbasi su V. Biliūnu (k.). Nuotr. J. Carlos

Dail. Antano Petrikonio galerijoje Juno Beach, Fla. Iš k. V. Biliūnas ir A. Petrikonis. Nuotr. J. Carlos

DAIL. A. PETRIKONIO GALERIJA JUNO BEACH, FLA.

Dail. Antanas Petrikonis prieš keletą metų gyveno Chica-
goje. Iš ten nusikėlė į Floridą
ir įsikūrė Juno Beach. Čia jis
suorganizavo ir atidarė savo ga-
leriją. Joje ištato ne tik savo
darbus, bet ir kitų dailininkų
paveikslų. Taip pat atlieka rė-
minimą, kitą paveikslų aptvarky-
mą. Taip pat turi ir kitų gražių
daiktų dovanom.

Galerija yra žinoma ir mėg-
sama visų. Ją daug kas aplan-
ko ir įsigyja įvairių gražių do-
vanėlių. Gi lietuviai dažnai įvai-
rius parengimus užbaigia šioje
galerijoje.

Švelnus ir saulėtas klimatas
teigiamai veikia dailininką, ir jis
nemažai dirba. J.C.

DARBININKUI PAREMTI AUKOJO

Darbininko skaitytojai, atsiųs-
dami prenumeratos mokestį,
prisidėję aukomis už kalendorių,
įvairius patarnavimus ar šiaip
spaudą parėmę:
27 dol. — V. Kalytis, Great
Neck, N.Y.
Po 17 dol. — G. Vasilkovs,
Dayton, Ohio, J. Radzevičius,
New Britain, Conn.
Po 12 dol. — M. Puskarskis,
Chicago, Ill., R. Remeika, Fords,
N.J., Č. Ramanauskas, Chicago,
Ill., P. Kvarinskas, Lake
Worth, Fla., dr. A. Goeldneris,

Visada atsiras...
Mažas berniukas labai vargo,
sunkiai traukdamas prieš kalną
vežimėlį, prikrautą įvairių pre-
kių — dėžučių, maišų, ryšulių.
Gailestingas praeivis, tai
pastebėjęs, linguodamas galvą,
tylomis priejo ir pavargusiam
berniukui padėjo vežimėlį už-
vežti.
Kai abu po įtempto darbo
pagaliau pasiekė gatvės kalnelio
viršūnę, besišluostydamas prakaitą,
praeivis atsikvėpęs ber-
niukui tarė:
— Tu privalai savo darbda-
viui pasakyti, kad nekrautų tau
tokių sunkių krūvių, nes to-
kie sunkumai ne tavo jėgom.
— Aišku, aš jam tai sakiau.
— O ką jis atsakė?
— Jis atsakė: "Nesijaudink,
mieste visada atsiras koks kvai-
lys — padės tau..."

Pamokoj
— Pasakyk man kokį ilgą
žodį.
— Guma.
— Bet tai nėra ilgas žodis.
— Ją galima ištempti.

Merkelis Giedraitis, tai naujo-
ji knyga apie žymųjį lietuvių ir
jo nuostabius laikus. Gaunama
Darbininke, pas platintojus ir
tiesiai iš leidyklos: Amberland
Publishing Co., 1813 Larch-
wood Ave., Troy, Mich., 48084.
Kaina 7 dol., kietais viršeliais 11
dol.

Brooklyn, N.Y., M. Žiryls, Roch-
ester, N.Y., V. Vozbutas, So.
Boston, Mass., V. Kuzmickas,
Waterbury, Conn., Z. Rimas,
Ridgewood, N.Y., E. Libus, Chi-
cago, Ill., J. Skabeikis, Berlin,
Conn., J. Adazorius, Wood-
haven, N.Y., V. Dragūnevičius,
Mamaroneck, N.Y., U. Maceiko-
nis, Elizabeth, N.J., J. Liogys,
Woodhaven, N.Y., dr. G. Sku-
čas, Hampton, Va., F. Gabalis,
Phoenix, Ariz.

6 dol. — E. Noakas, Fresh
Meadow, N.Y.

Po 5 dol. — S. Liogys, Wood-
haven, N.Y., E. Širvinienė, Cle-
veland, Ohio, V. Bublys, Bir-
mingham, Mich., S. Palionis,
Brooklyn, N.Y., kun. A. Babo-
nas, Detroit, Mich., J. Aukšta-
kalis, Detroit, Mich., A. Kaz-
lauskas, Brooklyn, N.Y., V. Na-
kutavičius, Fishkill, N.Y., L. Jan-
kauskienė, St. Petersburg, Fla.,
A. Tamašauskas, Elmhurst, N.
Y., A. Vakselis, Richmond Hill,
N.Y., B. Janulis, Cleveland,
Ohio, M. Barscevičius, Gulfport,
Fla., J. Maskeliūnas, Worcester,
Mass., M. Šulskienė, Elizabeth,
N.J.

Po 4 dol. — B. Vyliaudas,
Union, N.J., P. Zuyus, Maspeth,
N.Y., V. Tumas, Norwood, Mass.,
M. Naruševičius, Paterson, N.J.,
P. Evans, Massapequa Park, N.
Y., K. Zauka, Woodhaven, N.Y.

Po 3 dol. — B. Strimaitis,
Mt. Carmel, Conn., A. Vilgosas,
Philadelphia, Pa., S. Mazilis,
Fishkill, N.Y., A. Povilaitis, Chi-
cago, Ill., G. Jasinskienė, So.
Pasadena, Fla., A. Janukevičius,
Milton, Mass.

Po 2 dol. — A. Arūnas,
Woodhaven, N.Y., M. Savic-
kas, Nashua, N.H., D. Vaičius,
Hudson, N.J., E. Juozapaitis,
Amsterdam, N.Y., J. Karalius,
Chicago, Ill., J. Dobužinskas,
Woodhaven, N.Y., A. Nakutis, St.
Petersburg, Fla., A. Fedronas,
New Hyde Park, N.Y., A. Skruz-
dys, Fort Plain, N.Y., V.
Alantas, Redford, Mich., J. Saka-
lauskas, Woodhaven, N.Y., J.
Mikėnas, Amsterdam, N.Y., V.
Krivickas, Richmond Hill, N.Y.,
W. Winkis, Ansonia, Conn., Mrs.
Kupčinskas, Detroit, Mich., K.
Raudeliūnas, Chicago, Ill., L.
Dainauskas, Chicago, Ill., O.
Andriuškevičius, Sterling Hts.,
Mich., A. Švelnis, Needham,
Mass., A. Mankus, Whitting, N.J.,
J. Gailiūnas, Athol, Mass., N.
Audėnas, Union, N. J., S.
Klevas, Jamaica, N. Y., J.
Rūtenis, Hyannis, Mass., V. Sa-
vukynas, Woodhaven, N.Y., K.
Sraugas, Detroit, Mich., H.
Žvirblis, Scranton, Pa., J. Mc

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B.S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
Michigan 2-4130

Closkey, Springdale, Pa., J.
Gliuda, West Covina, Calif., A.
Zitkus, Hartford, Conn., N. Gu-
delis, Astoria, N.Y., O. Budrys,
Freehold, N.J.

Po 1 dol. — P. Dulskis,
Methuen, Mass., A. Peleckis, St.
Petersburg, Fla., A. Subach, N.
Andover, Mass., S. Bunumas,
Putnam, Conn., I. Garunkstės,
Jericho, N.Y., M. Banevičius, W.
Hartford, Conn.

Visiems aukotojam nuoširdžiai
dėkoja Darbininko administ-
racija.

Buenos Aires. Danijos dm
Bent Larsen pirmąją čia vyks-
tančiame tarptautiniame šach-
matų turnyre, po 8 ratų turė-
damas 7.5 taško (!). Žymėtina,
kad buvę pasaulio meisteriai B.
Spasskis ir T. Petrosjanas gero-
kai atsilikę. Spasskis — 4.5 tš.,
Petrosjanas — 3.5 su 1 nebaigta.
Beliko 5 ratai.

Atviras Čekoslovakijos pirm-
enybes Trenocansko Teplice lai-
mėjo čekų dm Jan Smejkal. So-
vietų dm R. Cholmovas baigė
penktu, atsilikęs 2 tš. Dalyvavo
dar Jugoslavijos, Vengrijos, R. Vo-
kietijos ir Lenkijos atstovai.

Minske vyksta Sovietų S-gos
pirmenybės; rungtis 11 dimeis-
terių ir 7 tarpt. meisteriai. Po 8

ratų pirmavo 30-metis tm iš
Minsko — Viktoras Kuprečiukas
su 5-1; 16-metis tm G. Kaspara-
vas iš Baku turėjo 4 tš. su 1 ne-
baigta; 19-metis Arturas Jusupo-
vas (1977 pasaulio jaunių meis-
teris) ir dm Makaričevs — po
3.5 tš.; buv. pasaulio meisteris
M. Talis (Rygos "Dauguva") —
3(1); po 3 taškus turėjo dm dm
Geleris, Raškovskis, Vaganjanas,
Balašovas ir Beliauskis (1973
pasaulio maunių meisteris). Pir-
menybės pradėtos lapkričio 29,
baigiamos gruodžio 28, taigi
trunka visą mėnesį.

Bialystoko 1978 pirmenybes
laimėjo kaunietis, daugkartinis
Lietuvos meisteris A. Butnorius,
o šiemet jis baigė antru, atlikęs
tarptautinio meisterio normas.
Dabar Bialystoke vyksta tarptau-
tinis turnyras, kuriame iš Lietu-
vos dalyvauja A. Butnorius ir
tm Vladas Mikėnas. Čia rungtis
34 dalyviai 11 ratų varžybose.
Pirmuosius susitikimus laimėjo
Mikėnas ir Butnorius.

Bostono MET lygos varžy-
bos pertrauktos iki vasario 1.
So. Bostono LPD šachmatininkai,
kurie rungtis "Lithuanian"
vardu, sužaidė trejas rungtynes,
laimėdami prieš Dorchesterio
EBONY 3-2, su Massachusetts
universitetu 1.5-3.5 ir Harvardo
universitetu 2.5-2.5. Harvardas
išvengė pralaimėjimo, gauda-
mas 1 tašką be kovos, nes lietu-
vių komandai trūko 1 žaidiko.

LINKSMŲ ŠVENČIŲ!

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDymo CENTRAS

Dr. Donatas Aleksandravičius,
Vedėjas

VISA

MASTERCHARGE

METRO DENTAL SERVICE, P.C.

116-06 Myrtle Avenue
Richmond Hill, N.Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrengimai, patogus priva-
žavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas
kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: (212) 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

Anglų kalba nauja virimo knyga

LITHUANIAN COOKERY
(In English, 316 pages, price 8 dol.)

Agronomės Iz. Sinkevičiūtės parašyta lietuviškų valgių
receptų knyga. Graži dovana draugėms amerikietėms. Knyga su
plastininiu aplanku, nugarėlė patogiai suverta. 316 pusl. Kaina 8
dol. Darbininkas, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Užsakau "Lithuanian Cookery" už 8 dol. Persiuntimas-
Postage 50 c.

Vardas, pavardė

Numeris, gatvė

Miestas, valstija, Zip

1980 M. KELIONĖS Į LIETUVĄ

DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENČIŲ KELIONĖS — ŠVENTĖS BIRŽELIO 26-29

Birželio 23 — liepos 3, 11 dienų, Lietuva ir Lenkija:
Maršrutas: Varšuvoj 1 naktis, apžiūrima Varšuva, miegamajame vagone nakties kelionė į
Vilnių, Vilniuj 6 dienos ir 6 naktys, naktinis traukinys į Varšuvą, 1 naktis Varšuvoj.

Birželio 25 — liepos 4, 10 dienų, Lietuva ir Rusija:
Maršrutas: Maskvoj 1 naktis, Vilniuj 6 dienos ir 5 naktys, Maskvoj 1 naktis, Frankfurte 1 naktis.

Festivalio keliūnėm vietos ribotos. Suinteresuoti asmenys prašomi rezervuoti vietas tuoj pat.

KITOS KELIONĖS — maršrutai kaip aukščiau

Gegužės 7-16, 10 dienų, Lietuva ir Rusija, gegužės 15-25, 11 dienų, Lietuva ir Lenkija.

Rugpjūčio 11-22, 12 dienų, Lietuva ir Lenkija.
Rugsėjo 2-12, 11 dienų, Lietuva ir Lenkija, rugsėjo 17-26, 10 dienų, Lietuva ir Rusija.
Spalio 6-16, 11 dienų, Lietuva ir Lenkija

- Kelionės per Maskvą vyksta su TWA ir Lufthansa su skrydžiais iš San Francisco ir Bostono
- Kelionės per Varšuvą vyksta su Swissair su skrydžiais iš Chicagos (mažiausiai 5 asmenys) ir Bostono
- Visos kelionės palydimos prityrusių palydovų po Birutės Mitkienės vadovybe
- Vienos dienos ekskursija į Kauną, pusė dienos į Trakus, kitokie apžiūrėjimai

Platesnių informacijų
ir rezervacijų
reikalu kreiptis:

BALTIC TOURS
8 White Oak Road
Newton, MA 02168

Tel. 617 969-1190

1979 METUS PALYDINT

Atsisveikindami su 1979 metais, juos peržvelgiame — ką jie paliko lietuviškoje veikloje?

Persitvarkė Altos vadovybė, bet ir toliau liko ta pati trintis tarp Altos ir Lietuvių Bendruomenės. Persitvarkė ir Vliko vadovybė ir čia trintis su Lietuvių Bendruomene pastiprino.

Pati Lietuvių Bendruomenė ne susilpnėjo, bet išsitiesino ir savo veiklą plėtė visose srityse, ypač pagyvėjusi buvo Kultūros tarybos ir Visuomeninių reikalų tarybos veikla.

LB vadovybė irgi persitvarkė. Išrinkta nauja Taryba, o su ja ir nauja Krašto valdyba. Atėjo nauji žmonės... Reikia tikėtis, kad jie sugebės plėsti savo veiklą ir drauge sumažins trintį su kitomis organizacijomis arba ją net visiškai pašalins.

Metai vyko Vilniaus Universiteto 400 metų sukakties ženkle. Sukaktis plačiau paminėta Kultūros Židinyje New Yorke, kur ten buvo Lituanistikos Instituto

suvažiavimas ir naujos valdybos prisistatymas. Šiai sukačiai ir Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija skyrė savo suvažiavimą, kuris įvyko rudens pradžioje Chicagoje.

Daug judrumo ir pakilumo davė organizuotas ketvirtasis pasaulio lietuvių jaunimo kongresas Europoje. Jis išjudino jaunių lietuvių kolonijose. Kūrėsi, tvarkėsi Jaunimo Sąjungos skyriai ir į savo veiklą įtraukė naujus žmones.

Pastebimas jaunimo didesnis dėmesys lietuviškiems reikalams.

Devintas Amerikos Lietuvių Kongresas įvyko Clevelande spalio 13.

Premijos

Dėmesį patraukia ir 1979 metais paskirtos premijos ir jų gausa. Pačios svarbiausios buvo šios premijos:

Draugo romano premiją laimėjo rašytojas Juozas Kralikauskas už romaną "Įkaitę Vilniaus akmenys".

Eugenijaus Kriaučiūno vardo premija jaunimui paskirta Gabijai Juozapavičiūtei.

Ateitininkų Federacijos premija paskirta kun. St. Ylai už veiklą "Jurgis Matulaitis".

Lietuvių Rašytojų Draugijos premija teko poetui Stasiui Santvakui už jo poezijos rinkinį "Rubajatai."

ELIZABETH, N.J.

Mirė Morta Bernotas

Daugiau kaip dvi savaites išbuvusi Alexian Brothers ligoninėje, spalio 30 dėl širdies sutrikimo mirė ilgametė šio miesto gyventoją Morta Bernotas.

Velionė 1974 didelį giminių, šeimos draugų ir kaimynų draugijų iškilmingai atšventė 50 m. vedybinę sukaktį, bet netrukus po šių iškilmių ją pradėjo varginti iš anksčiau turėta diabetinė liga, dėl kurios ji turėjo pakelti dvi sunkias operacijas, palikusias ją invalide. Iki paskutinių dienų ji išliko giedrios nuotaikos ir niekam dėl savo negalios nesiskundė, nes savo gyvenimą buvo patikėjusi Kūrėjo valiai. Nors buvo gimusi Amerikoje, tačiau gražiai kalbėjo lietuviškai. Priklausė prie LKM Sąjungos Elizabetho kuopos ir kitų parapinių organizacijų. Niekada nemačiusi Lietuvos, tačiau visada buvo jautri Lietuvoj pasiilkiusioms jos ir savo vyro giminei ir dažnai juos sušelpdavo siuntiniais ir pinigais. 1924 ištekęs už uolios vietos lietuvių visuomenės veikėjo Kazimiero Bernoto, ji ir pati įsitraukė į lietuvių veiklą. Gyvendami iš rankų darbo, jie turty nesukrovė, tačiau turimais ištekliais dalijosi su Lietuvoj likusiais ir Vokietijos stovyklose atsidūrusiais giminaičiais, siųsdami jiems siuntinius, atsikviesdami juos į Ameriką ir pas save apgyvendindami.

Velionė buvo pašarvota Brazilskio laidotuvių namuose, kur per dvi dienas ją lankė daugelis žmonių. Už jos sielą buvo sukalbėti du rožančiai, suaukota daug mišių. Laidotuvių apeigas atliko parapijos klebonas kun. Petras Žemeikis. Jis pasakė ir pamokslą. Velionė buvo palaidota Šv. Gertrūdos kapinėse. Į kapines ją palydėjo didelis būrys giminių, draugų ir kaimynų, kuriems vėliau buvo suruošti laidotuviniai pusryčiai.

Velionė paliko vyrą Kazimierą, dukterį Marian su vyru ir jų trim aukštuosius mokslus baigusiais ar tebeinančiais vaikais ir kitus gimines.

K.J.

Mylimam tėvui

A.A. ANTANUI RYGELIUI

Lietuvoje mirus, sūnui JUOZUI RYGELIUI ir šeimai, ir visiems artimiesiems reiškiamė gilią ir nuoširdią užuojautą.

Danutė ir Stasys Biručiai
Aldona ir Klaus Pintsch

A.A.

ONAI BIRUTEI BALSIEŅEI

mirus, jos vyrui Antanui, sūnams Linui ir Rimantui reiškiamė nuoširdią užuojautą ir kartu liūdime.

Vida ir Algirdas Jankauskai su šeima,
Alvita Ruokis ir sūnus Viktoras

Šalkauskio vardo (Ateitininkų Federacijos) kūrybinė premija paskirta prof. Antanui Maceinai.

Dailės premija — skulptorei Elenai Kepalaitei.

Muzikos premija — pianistui Vytautui Smetonai.

Kūrybinė premija — aktoriui Jonui Kelečiui.

Tai rodo, kad lietuviškoji kūryba yra tikrai remiama. Daugumos šių premijų macenatas yra Lietuvių Fondas.

Visa eilė premijų už dailę paskirta dešimtoje dailės parodoje vasario mėnesį Kultūros Židinyje.

Sukaktys

Paminėta 100 metų sukaktis nuo dail. Adomo Varno gimimo. Jis prisimintas parodoje New Yorke. Chicagoje ir Bostone surengti atskiri minėjimai.

Paminėta rašytojo Jono Biliūno 100 metų sukaktis, signataro Stepono Kairio 100 metų gimimo sukaktis, prof. Kazimiero Būgos 100 metų gimimo sukaktis.

Lietuviškose kolonijose paminėta ir Balfo 35 metų veiklos sukaktis.

Daugelis lituanistinių mokyklų ir tautinių šokių grupių minėjo 30 metų sukaktis.

Draugo dienraštis Chicagoje minėjo 70 metų sukaktį.

70 metų sukaktį minėjo ir Kunigų Vienybė, sukvietusi jubiliejinį seimą.

Savaistraštis Tėviškės Žiburiai (nukelta į 7 psl.)

ŠIANDIENINĖS ŠEIMOS

PROBLEMOS

Pasaulio lietuvių Katdalių Bendrijos pasisakymas

Žmogaus Tvėrėjo nustatyta tvarka moteryse pradedamas šeimos gyvenimas yra esminės reikšmės šeimos narių ugdymui, jų kasdienio gyvenimo laimei bei darnumui ir amžinam jų likimui. Šeima savo paskirtim yra pirmoji socialinė institucija ir pirmoji mokykla, kurioje tėvai rūpinasi savo ir vaikų išsilikimu ir jų paruošimu gyvenimui. Vyras nei šeimos nariai moko jaunesniuosis būtinų gyvenimui principų, jiems perduoda savo išmintį ir gyvenimo patirtį. Jaunesnioji karta, pasiremama iš tėvų įgyta išmintim ir patirtim, vysto tuos visus klausimus ir problemas toliau. Čia yra pažangos pagrindas šio pasaulio progresui ir laidas mūsų visų siekiamai laimei amžinybėje. Šitie pagrindai žymiai susilpnėja arba ir visai dingsta išsiskyrusiose šeimose arba šeimose, kuriose nėra darnos tarp vaikų ir tėvų.

Tautų ir valstybių nebuvo, bet šeimos ir gentys jau buvo. Tautos ir valstybės susikūrė ir kuriasi tokios, kokios buvo ir yra šeimos. Ir tolesnis tautos ir valstybės likimas ar išlikimas priklauso nuo principingos, darnios ir religingos šeimos.

Vatikano II konstitucija "Bažnyčia dabartiniame pasauly, Nr. 47" sako, kad šiais laikais moterystė ir šeimą temdo daugpatystė, skrybų maras, vadinamoji laisvoji meilė ir kiti iškrypimai.

Šiandien seksualiniai klausimai literatūros, seminarų ir filmų yra daugiau negu psicholo-

giniais ar doros ir vaiko auklėjimo problemomis. Seksualiniai klausimai šeimai yra svarbūs, tačiau vaiko auklėjimas ir jo ateitis yra svarbesnė ir labiau akcentuotina. Kristaus atėjimo būdas į šį pasaulį ir jo augimas ir brendimas šeimai aiškiai mum pasako ugdymo funkcijos svarbą.

Šeima yra socialinė, visuomeninė, bet kartu ir labai privati ir intyma institucija. Kaip kiekvienai institucijai, taip ir šeimai reikia globos, puoselėjimo, ugdymo ir tobulėjimo. Šitame procese gali padėti viena kitai draugiškos šeimos ir organizacijos. Reikalą supratusi ir gražų pavyzdį yra parodžiusi ateitininkų organizacija, jau nuo 1953 laisvame pasauly ruošdama kasmet Šeimos šventę. Panašiai galėtų padaryti ir kitos organizacijos. Lietuviai galėtų imtis konkrečios misijos gaivinti ir stiprinti šeimos ryšius, įvairiomis progomis susirenkant draugėn tos šeimos visom generacijom; susirinkusieji galėtų kartu dalyvauti pamaldose bažnyčioje, praleisti dieną šventiškoje ir šeimyniškai jaukioje nuotaikoje.

Šeimos šventė, o dar labiau bendra ir dažna šeimos malda yra priemonė šeimos stabilumui, jos tobulėjimui ir išlikimui gera integraline visuomenės ir tautos dalim. Lietuvių tautoj šeima, kaimas ir parapija yra praktiškai bendrą maldą gegužės mėnesio maldomis ir spalio mėnesio rožančium. Tradicijos, geri papročiai, kultūra ir religija tautą išlaiko gyvą ir kovingą savo siekiuose.

Lietuvių tautos šeimų ir jos narių išsiblaškymas visuose kontinentuose reikalauja iš mūsų stbaltelti, susimąstyti, apgalvoti, pasiryžti ir veikti, siekiant savo ir savo šeimos laimės ir darnumo šiame pasauly, nupelnyto atpildo amžinybėje ir taip pat savo tautos išlikimo ir jos laisvės. Šitie visi principai ir siekliai yra svarbūs ne tik šeimom, bet ir šeimoms sukurti besiruošiantiems, nes šeimos laimė ir darnumas labai daug priklauso nuo jai pasiruošimo.

Lai Dievas padeda mūsų šeimom ir į jas besiruošiantiems! Kristaus Gimimo, Šventosios Šeimos, Naujųjų Metų švenčių proga visiems lietuviams linkim visokios Dievo šviesos ir palaimos.

Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendrijos Valdyba

Po pamaldų Apreiškimo parapijos bažnyčioje, minint Lietuvos kariuomenės šventę lapkričio 18. Mišias koncelebravo iš k. Tėv. Viktoras Gidžiūnas, OFM, kun. Antanas Račkauskas, kun. Ladas Budreckas. Toliau lektorius Petras Palys. Mišiom patarnavo Vytenis Radzivanas ir Andrius Adams (su kryžiumi). Prie vėliavų stovi iš k. Kazimieras Bačauskas, Jurgis Kiaunė, Edmundas Jurkuvėnas, Justinas Šiugžda, Jurgis Šližys. Nuotr. Liudo Tamošaičio

PUTNAM, CONN.

Pramoginės popietės

— Raudondvary (svečių namo pavadinimas) rugsėjo 29 seselė Rita paruošė užkandžius ir kavutę Villa Maria namų globotinei Apolonijai Pušinskienei, švenčiančiai 90 m. amžiaus sukaktį. Dalyvavo suaktyvininkės duklė p. Šimaitienė su vaikais iš Chicagos, būrys seselių ir vietos lietuvių. Ten pat dalyvavo ir kitas Villa Maria namų gyventojas, Stasys Vaišvila, su savo svečiais — dukra iš Lietuvos ir broliu iš Chicagos. Gražiai papabendrauta, pasidalinta mintimis, padainuota lietuviškų dainų. Svečiai apžiūrėjo vienuolyno įstaigas, Alkos archyvo muziejų ir Mindaugo pilį. Palinkėta ilgiausių metų suaktyvininkei.

— Spalio 28 vėl popietė Raudondvary. Seselėm ir susirinkusiems dr. J. Kriaučiūnas paskaitė savo užrašus ir pateikė kai kurių iliustracijų bei fotografijų iš Romos, kur praleido 11 dienų, o prof. A. Vasaitis trumpai pasidalino įspūdžiais iš Vilniaus, kur dalyvavo Vilniaus universiteto 400 metų minėjimo akademijoje. Klausytojai pasidžiaugė pranešimais, sakydami, kad jie jaučiasi lyg ten būvę.

— Prof. kun. K. Gečys, dabar gyvenęs Lenkijoje ir Amerikon atvykęs keliom savaitėm, lapkričio 4 Raudondvary susirinkusiems papasakojo apie gyvenimą Lenkijoje, lenkų atgimimą katalikybei, lenkų jausmus lietuviams, daugiausia korektiškus. Tik Vilniaus būvę lenkai, ypač persivertėliai, tęsia savo nedraugiškumą. Seselė Rita pavaišino visus pavakarių užkandžiais. Visi linkėjo svečiai sėkmingai atstovauti lietuviams Lenkijoje.

Bendruomeniniai reikalai

— Vėlinių, lapkričio 2, vakare nebuvo galima suruošti procesijos ir mirusių paminėjimo kapinėse dėl lietaus, tai minėjimas vyko vienuolyno koplyčioje. Čia gausiai susirinkę vietiniai ir svečiai pasimeldė, ir buvo sugiedoti mišparai, vadovaujant prel. V. Balčiūnui ir kun. S. Ylai, vargonais grojant seselėi Bernadetai Matukaitei.

— Putname netoli vienuolyno esąs Alkos archyvas-muziejus, kurio statybos baigtos, įruošiamas labai pamažu, nes pritrūkstą lėšų. Žinoma, jau daug padaryta, bet dar ir laukia didelių darbų. Alkos rėmėjai suaukojo jau 88 tūkstančių dolerių, o praplėtimui išleista 102 tūkstančiai, nors visi ja besirūpiną pašvenčia daug laiko ir įdeda daug darbo be jokio atlyginimo. Alka turtėja lietuviškos kultūros turtais: neseniai gauta sustojusio laikraščio Keleivio vertingi archyvai, dalis žurnalisto V. Širvydo archyvų, dailininko J. Subačiaus dekoracijų, kun. J. Maknio biblioteka ir daug kitų. Lietuvos vyčiai rengiasi čia patalpinti savo archyvus. Tuo reikalu čia lankėsi vyčių centro valdybos pirmininkas P. Skabeikis, išdėtininkė Trainienė ir kiti. Lapkričio 4 sušauktas Alkos direktorių posėdis, vadovaujant pirm. dr. vet. A. Stankaičiui; aptarti lėšų telkimo reikalai.

— Lapkričio 17 vienuolyno bibliotekoje seselių rėmėjų centrinė valdyba sušaukė pasitarimą. Dalyviai akimis apmetė senąjį pastatą. Jis yra labai ne saugus ugnies atveju, labai ne ekonomiškas, reikalauja nuolatinių brangių pataisymų ir netinka savo paskirčiai. Be to, sunkiai išsideramas to pastato apdraudimas. Buvo apžiūrėta pradėtoji naujo vienuolyno pastato pamatų statyba. Naujas pastatas bus pritaikytas ne tik gyventi seselėm, bet ir religinio atsisavinimo centrui, bent Naujosios Anglijos lietuviams.

Rėmėjai ir seselės sutarė suruošti statybos fondo sutelkimui planuotus pietus Matulaičio namuose 1980 balandžio 27, su menine programa. Stengsis, kad panašius lėšų sutelkimas būtų vykdomas ir kitose vietose, kaip New Yorke ir kitur. Pasitarimui vadovavo rėmėjų centro valdybos pirm. prof. A. Vasaitis, sekretoriavo A. Lipdienė. Dalyvavo vietiniai, worcesteriečiai, newyorkiečiai, bostoniečiai, hartfordiečiai ir kiti rėmėjai.

— Patikimai sužinota, kad Vasario 16-osios minėjimas platesniu mastu, įtraukiant ir amerikiečius, ruošiamas Sacred Heart kolegijoje, Bridgeporte, 1980 vasario 3. Minėjimo ruošimam įtraukti kai kurie kolegijos profesorai, Putnamo seselės, Bridgeporto vyčiai, LB Connecticuto apygarda ir kiti. Prašoma lietuvių apylinkės tą dieną neruošti minėjimų, kad būtų galima gausiau dalyvauti Bridgeporte. Smulkiau apie tai bus paskelbta vėliau.

— LB paskelbtas švietimo reikalavimas vėjus yra baigtas ir Putname pensininkų apylinkėi, galima sakyti, sėkmingas, nes surinkta 149 dol. ir jau pasiųsta centrui.

Mūsų sveikstantieji

— Nusipelnęs lietuviybės veikėjas prel. P. Juras po pakartotinių gydymų ligoninėje sveiksta savo nuolatinėje gyvenvietėje — Matulaičio namuose. Elena Abelkienė, ilgalaikė seselių rėmėja, nelaimingai susilaužė ranką, bet palengva sveiksta. Juozas Tamašauskas, LB apylinkės išdinininkas, po operacijos ir pakartotinių gydymų ligoninėje sveiksta savo namuose, žmonos priežiūroje. Visi linki jiems greitai sustiprėti, nes jų laukia palikti darbai. Žinoma, yra nemaža nepajėgių Matulaičio ir Villa Maria namuose. Jie įvertina kiekvieną, nors ir nepažįstamą, apsilankymą. Lankyti ir jie.

J. Kr.

BROCKTON, MASS.

Lietuvių Bendruomenės Brocktono apylinkės valdybos ir narių labai svarbus metinis susirinkimas šaukiamas sausio 13, sekmadienį, tuoj po 10 val. pamaldų, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos salėje po bažnyčią.

Visi, kurie save dar laiko lietuviams, maloniai kviečiami dalyvauti. Susirinkimo dalyviai bus pavaišinti kavute ir pyragaičiais.

Brocktono LB apylinkės valdyba per savo išdinininkę St. Jančauskienę atsiuntė Darbininkų malonius švenčių sveikinimus ir linkėjimus, palydėtus 20 dol. auka. Nuoširdus ačiū.

Vytenio Vasyliūno vargonų koncertas

Amerikiečių laikraštis Eagle Tribune, skelbdamas Vytenio Vasyliūno koncertą, įdėjo tokią antraštę: "Vargonininkas, išauklėtas ir išmoksintas Lawrence". Sakoma, kad jis čia baigė gimnaziją ir pradėjo vargonų studijas su profesorium A. Howes ir C. Byers. Nepažymėjo laikraštis, kad ne profesorius Howes, bet vargonininko tėvas Izidorius buvo jo pirmas muzikos mokytojas ir ilgus metus jo skambinimo bei grojimo subtilus vadovas. Toliau sakoma, kad šalia muzikos Vytenis domėjosi fizika ir gavo doktoratą iš astrofizikos. Jis buvo vienas iš septynių mokslininkų, kurių vardai buvo įrašyti satelite, nusiųstame į Jupiterį. Įdėta ir trumpa vargonininko biografija.

Vytenio Vasyliūno koncertas įvyko Bostone lapkričio 11 First and Second Church salėje. Tai puiki, moderniai įrengta salė, turinti gerus vargonus ir tinkama bent kuriam koncertui. Koncertą ruošė Babaltijo draugija, kuri kasmet ruošia tris koncertus: vieną lietuvių, antrą esto, trečią latvių.

Nors koncertas neturėjo didelės propagandos, žmonių susirinko daug, nežiūrint blogo oro ir veteranų parado, kuris sulėtino mašinų judėjimą.

Programoj buvo atlikta: J.S. Bacho "Preliudas ir fuga", C. Franko "Cantabile", F. Liszto "Preliudas ir fuga".

Po pertraukos buvo atliekami trijų lietuvių kompozitorių kūrinių: Jeronimo Kačinskio "Trumposi fantazija", Julius Gaidelio "Vakaro meditacija" ir Vytauto Barkausko "Gloria urbi".

J. Kačinskio veikalas yra atmatinio stiliaus. Dainuojamoji dalis yra lydimas energingos toccata muzikos.

J. Gaidelio veikalas — trumpas, turi tris temas pagal ABCBA struktūrą, muzika vietomis rami, vietomis pilna užsidegimo.

V. Barkausko, gimusio 1931, ilgas veikalas parašytas 1972 ir skirtas Vilniaus miesto 650 metų paminėjimui. Sudarytas iš keturių dalių, grojamų be pertraukos. Pagrindinė tema, kuri gali reikšti Vilnių, yra grojama pilnais vargonų garsais, o vėliau sudaro atgarsį, irgi pilnais vargonais, kiek pritildytas. Veikalas yra įdomus ir spalvingas. Šiame koncerte jis buvo premjera New England padangėje.

Po koncerto ten pat, prieš salę, buvo vaišės, kur susirinkę galėjo pasidalinti įspūdžiais ir pasikalbėti. Buvo nemaža ir estų bei latvių.

J.S.

Bostono parengimų kalendorius

Tautinių šokių sambūrio vakaras su programa įvyks kovo 8.

Vasyliūnų sonatų vakaras įvyks First and Second Church Bostone, kovo 9.

Minkų radijo valandos 46 metų sukakties koncertas ir iškiliosios New England lietuvių tės balius kovo 23.

Laisvės Varpo radijo valandos pavasarinis koncertas įvyks balandžio 13, per Atvelykį, Lietuvių Piliečių dr-jos salėje, So. Bostone.

LAISVĖS VARPAS Sekmadieniais 11:30-12:00 val. 1430 banga iš WWEL 12:10-1:00 val. 1460 banga iš WBET Vedėjas Petras Viščinis 173 Arthur St., Brockton, MA 02402 Telef. (617) 586-7209 BOSTON, MASS. — WNSR 1360 bangos sekm. nuo 1 iki 1:30 val. Veda S. ir V. Minkai, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Telef. 268-0489. Parduodamas Darbininkas. Didelis lietuviškų knygų pasirinkimas.

DARBININKAS

Redakcija (212) 827-1352
Administr. (212) 827-1351
Spaustuvė (212) 827-1350
Vienuolynas .. (212) 235-5962
K. Ž. salė (212) 827-9645

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, N.Y. 11207

Darbininko redakcija dėkoja skaitytojams ir rėmėjams už sveikinimus ir dovanas Kalėdų Švenčių proga.

Naujų Metų sutikimas, rengiamas LB New Yorko apygardos valdybos, bus gruodžio 31, pirmadienį, Kultūros Židiny. Pradžia 9 v.v. Kaip vietas užsisakyti, žiūr. skelbimą.

Muzikas Vincas Mamaitis po Kalėdų išvyksta gyventi į Sunny Hills, Fla. Jis eilę metų vargoninkavo Elizabetho lietuvių parapijoje, dabar yra išėjęs į pensiją. Gruodžio 19 Darbininko redakcijoje buvo surengtos jam išleistuvės. Su redakcija jis glaudžiai bendradarbiavo, kai buvo Vargonininkų - Muzikų Sąjungos pirmininku ir redagavo Muzikos Žinias. Jo adresas Floridoje bus toks: 568 Quail Ave., Sunny Hills - Chipley, Fla. 32428. Telefonas (904) 773-2052.

Bronė ir Bronius Oniūnai, gyveną Juno Beach, Fla., per Kalėdas atšventė savo vedybinio gyvenimo 40 metų sukaktį. Ta proga buvo susikvietę artimųjų bičiulių ratelį iš įvairių Floridos vietovių. Jūs sveikina ir New Yorko bičiuliai. Jie prieš porą metų gyveno New Yorke — Maspeth, iš čia išsikėlė į Floridą.

Darbininko 50 nr., gruodžio 14 datos, buvo išleistas laiku, bet dėl įvairių techninių kliūčių jis buvo užkliuvęs pašte ir dauguma skaitytojų jį gavo tik pirmadienį.

Maironio lituanistinė mokykla po atostogų darbą pradeda sausio 5. Tą dieną bus mokykla fotografuojama. Mokyklos vadovybė prašo tėvų, kad atkreiptų dėmesį į vaikų aprangą ir kad visi dalyvautų pamokose. Klaipėdos krašto atvadavimo minėjimas rengiamas sausio 12, šeštadienį, Kultūros Židinio mažojoje salėje. Rengia Sino Kudirkos šaulių kuopa. Paskaitą apie Klaipėdos kraštą skaitys klaipėdietis dr. Jonas Stiklorius.

Prof. Juozo Brazaičio 5 metų mirties sukakties akademija rengiama sausio 13, sekmadienį, 4 val. popiet Kultūros Židinio mažojoje salėje. Bus paskaita, bus parodytas garisinis filmas, pagamintas kun. Algimanto Kezio, bus paskaityta iš jo raštų. Po akademijos — kavutė. Rengia Darbininko redakcija ir Liet. Fronto Bičiulių New Yorko sambūris.

Poetės Kotrynos Grigaitytės naujas eilėraščių rinkinys surinktas ir parengtas spausdinti pranciškonų spaustuvėje. Rinkinys vadinasi "Marių vėjui skambant".

Vienuoliktoji dailės paroda rengiama vasario 9 ir 10 dienomis Kultūros Židinyje. Tai yra tradicinė paroda, skiriama Lietuvos nepriklausomybės šventei pagerbti. Ją rengia LB New Yorko apygardos valdyba.

Literatūros vakaras ir koncertas rengiamas vasario 10 Kultūros Židinyje ryšium su tuo metu vykstančia dailės paroda. Tai bus tikra meno šventė. Koncertu baigiama paroda. Bus paskelbta, kas laimėjo populiarumo premiją, ir tuo bus uždaryta pati paroda.

Moteryų Vienybė gruodžio 18, sekmadienį, surengė savo kalėdinę vakarienę. Atsilankė apie 90 svečių. Susirinkę padainavo, pagiedojo kalėdinių giesmių, visi buvo apdovanoti įvairiom dovanom. Maldą sukalbėjo tos Congregational anglikonų parapijos klebonas. Taip pat jis tarė ir sveikinimo žodį. Visi taip pat pasveikino ir pirmininkę Eleną Andriušienę, kuri gruodžio 19 šventė savo gimtadienį. Jai sugiedota ilgiasių metų.

Antanas Masionis The Pater-son News laikrašty gruodžio 17 išspausdino laišką, kuriame atkreipiamas dėmesys į vienašališką "vaikų metų" traktavimą. Kai iš vienos pusės šelpiami alkani Kambodijos ir Vietnamo vaikai, nekreipiamas dėmesys į vaikus Sovietų Sąjungoj, Kinijoje ir kituose komunistiniuose kraštuose, kur neįmanomas joks religinis auklėjimas ir skiepijamas tik ateizmas.

Atlanto rajono vyr. skaučių ir sk. vyčių sąskrydis įvyks sausio 19-20 Kultūros Židiny, New Yorke. Norį šiame sąskrydy dalyvauti prašomi neatidėliojant registruotis pas savo vienetų vadovus ir vadoves.

LKM Federacijos New Yorko klubo susirinkimas buvo gruodžio 19 Congregational bažnyčios salėje Woodhavene. Kalbėta einamais reikalais, pasisveikinta su šventėmis, pasivašinta.

Kalėdų eglutė pastatyta priešais vienuolyną prie Kryžiaus paminklo. Eglutė gražia dekoruota. Ją savo lėšomis pastatė Marytė Šalinskienė.

Aldona Marijošienė, Maironio mokyklos vedėja, Kalėdų šventėm su visa šeima grįžo į New Yorką. Šiais metais ji su šeima gyvena Šveicarijoje, Zuericho mieste, kur jos vyras dirba viename amerikiečių banke. Po Kalėdų švenčių vėl skrenda į Šveicariją. Į New Yorką grįžta gyventi tik ateinančių metų vasarą.

Gintė Damušytė, dirbanti Liet. Kat. Religinėje Šalpoje, Kalėdų ir Naujų Metų šventėm išvyko pas savo tėvelius — dr. Adolfą ir Jadvygą Damušius, kurie gyvena Detroit, Mich.

Darbininko kalendorių šiemet puošia dail. Č. Janušo paveikslų spalvota reprodukcija. Kalendorius jau išsiųstas visiems skaitytojams. Jei kas norėtų daugiau egzempliorių, prašom prisijusti po 1 dol. už kiekvieną (persuntimas įskaitomas). NIDOS leidykla Anglijoje išleido kasdien nuplėšiamą kalendorių. Jo kaina 7 dol. Visi šie kalendoriai gaunami Darbininko administracijoje, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Už a.a. Joną Tutiną jo mirties vienerių metų sukakties proga mišios bus aukojamos sausio 5, šeštadienį, 10:30 val. ryto lietuvių pranciškonų vienuolio koplyčioj Brooklyne. Visi jo buvę draugai ir artimieji prašomi prisiminti jį savo maldose.

Vienam dirbančiam vyrui reikalingas kambarys lietuvių šeimoms. Su pasiūlymais skambinti į Darbininko redakciją — 827-1352.

NAUJAUSI LEIDINIAI

VI. Judeika, Didžioji Iliuzija, I-mas ir II-ras tomas. Po 15 dol.

J. Puzinas ir J. Palukaitis, Tautinės minties keliu. 13 dol.

B. Krištolaitis, Jūrų keliais, 10 dol.

O. V. Milašius, Septynios vietnėvės. 4 dol.

Vysk. M. V. alančius, Vaikų knygelė. 3 dol.

A. Rugytė, Zanavikija, II-ras tomas. 15 dol., kietais viršelais 20 dol. Pirmas tomas minkštais 12.50 dol., kietais 15 dol.

Lithuanian heritage, spalvotas katalogas įvairiausių lietuviškų pirkinų-suvenyrų. 2 dol.

Sesuo O. Mikalaitė, Esame Dievo vaikai, religiniai pratimai. 2 dol.

Sesuo B. Matukaitė, Aleliuja. Giesmynėlis jaunimui su gaidomis. 2 dol.

Visi leidiniai gaunami Darbininko administracijoje.

Iš Metropolitan Operos rūmų gruodžio 29, šeštadienį, 2 val. popiet per radiją bus transliuojama Humperdinck opera Hansel and Gretel. Pagrindiniai solistai: Malfitano, Troyanos, Kraft, Franke, Monk. Diriguoja Simmons. Sausio 5, šeštadienį, 2 val. popiet per radiją bus transliuojama Ponchielli opera La Gioconda. Pagrindiniai solistai: Scotto, Nave, Tailon, Mauro, Quilico, Gaiotti. Diriguoja Patane.

BATUN'o — "Baltic Appeal to the United Nations" — lietuvių skyriaus susirinkimas įvyks sausio 10, ketvirtadienį, 7:30 v.v. Religinės Šalpos patalpose, Kultūros Židinio kieme. Ši organizacija atlieka svarbų vaidmenį tarptautinėje plotmėje informuojant Jungtines Tautas apie Pabaltijo kraštus liečiančius klausimus. Lietuviška visuomenė yra raginama arčiau susipažinti su BATUN'o darbais ir prisidėti prie veiklos dalyvaujant BATUN'o lietuvių skyriaus viešame susirinkime.

Anna M. Petkavage, Darbininko skaitytoja iš Bayside, N.Y., jau keleri metai Šv. Kalėdų proga atsiunčia Darbininkui didesnę auką. Ir šiais metais, apmokėdama prenumeratą, pridėjo 150 dol. Dosniai aukotojai nuoširdžiai dėkojame.

Aidų naujas numeris — lapkričio mėn. išsiuntinėtis prieš Kalėdų šventes skaitytojams. Jau baigiamas parengti ir gruodžio mėn. numeris.

Raymond Kivita, lietuvių kilmės nekilnojamo turto prekybininkas, dirba su Century 21 Friendly Realty, 63 West Merrick Rd., Valley Stream, N.Y. 11580, telef. 516 825-6511. Jis siūlo pasigerėti kaimiška gamta Long Island, tik kelios minutės važiavimo nuo miesto. Geros mokyklos, arti visokių krautuvų bei susisiekimo. Turėkit gražų namą gražioje vietoje. Aptarnauja Valley Stream, Lyndbrook, Malverne, Franklin Square, Woodhaven, Richmond Hill, Queens.

1979 METUS PALYDINT

(atkelta iš 7 psl.)

Toronte, Ont., Kanadoj, gruodžio 9 minėjo 30 metų sukaktį.

Mirusieji

Kiekvienį metai praretina lietuviškų veikėjų gretas. Ir šie metai iš lietuvių tarpo išvedė šiuos žmones:

Vasario 19, Wilkes-Barre, Pa., mirė žurnalistas Matas Zujus, ilgametis Amerikos lietuvių veikėjas, Carso laikraštį redagavęs 53 metus.

Balandžio 4 Waterbury, Conn., mirė dail. Eduardas Krasauskas, lietuviškų pašto ženklų kūrėjas.

Balandžio 5 Lietuvoje mirė kun. Karolis Garuckas, SJ, Helsinkio grupės narys, uolus ir atkaklus kovotojas su pavergėju, išgarsinęs Lietuvos reikalą visame pasaulyje. Jo laidotuvės virto viešu protestu prieš okupantą.

Balandžio 11 Romoje mirė prel. Jonas Buikis, parašęs keletą knygų.

Balandžio 14 New Yorke mirė Leonas Bileris, ilgametis Kario žurnalo administratorius.

Gegužės 7 New Yorke mirė Jurgis Montvila, buvęs Lietuvoje mokesčių inspektorius, čia aktyviai dalyvavęs lietuviškame gyvenime.

Gegužės 22 Putname mirė Magdalena Galdikienė, buvusi lietuviškų seimų narė, visuomeninė, pedagogė, dail. Adomo Galdiko našlė.

Gegužės 31 Lietuvoje mirė vyskupas Juozas Matulaitis-Labukas.

Birželio 16 Chicagoje mirė kun. Jonas Kardauskas, marijonas vienuolis, dirbęs Draugo dienraščio spaustuveje.

Birželio 30 New Yorke mirė kun. Juozas Venckus, SJ, mokslininkas biologas, profesorius eilėje universitetų.

Maironio lituanistinė mokykla vaidina P. Jurkaus parašytą eiliuotą vaidinimą "Žiemos pasaka". Mokyklos kalėdinė eglutė buvo gruodžio 16 Kultūros Židiny. Nuotr. L. Tamošaičio

MAIRONIO MOKYKLOS EGLUTĖ

Tradicinė Maironio lituanistinės mokyklos eglutė buvo gruodžio 16, sekmadienį, 3 v. popiet Kultūros Židiny. Susirinko žmonių per 300 pasidžiaugti vaikų vaidinimu, pabendrauti su jaunimu.

Šiai eglutei buvo suvaidintas vaidinimas "Žiemos pasaka". Jį parašė tos pačios mokyklos mokytojas Paulius Jurkus. Kad vaikams būtų lengviau atsiminti tekstą, vaidinimas buvo sueiliuotas. Čia vaizduojamas žiemos vakaras miške prieš Kalėdas. Ten ateina mergaitė našlaitė ieškoti laukinio obuoliuko. Jai padeda miško žvėreliai — lapės, voverės, ateina jos gelbėti ir nykštukai ir geroji laumė. Gale atvyksta ir Kalėdų senis.

Vaidinimą režisavo du žmonės — Raimundas Balsys ir Giedrė Stankūnienė. Pirmasis išmokė tautinių šokių ir viską sujungė į visumą. Antroji išmokė vaikus atskiras roles ir koordinavo patį vaidinimą. Vaidino nuo pirmo iki šešto skyriaus vaikai, viso į vaidinimą ir šokius buvo įvesta apie 80 vaikų, o gal net ir dar daugiau.

Vaikų vaidinimai paprastai pasižymi gražiais kostiumais. Ir dabar kostiumai buvo fantastiški — labai išradingi, pasiūti iš gerų ir brangių medžiagų. Kostiumus pagamino ir koordinavo.

Liepos 4 mirė advokatas Vladas Koppas, keliolika metų dirbęs Darbininko administracijoje.

Liepos 6 Rochestery, N.Y., mirė pulk. Raimundas Liormanas, buvęs Klaipėdos miesto komendantas.

Liepos 19 Chicagoje mirė dail. Adomas Varnas, gyvenęs 100 metų, 6 mėnesius ir 19 dienų.

Liepos 28 Ispanijoje mirė mokytojas ir poetas Štasis Jakštas, buvęs Švietimo ministerijos pradžios mokyklų departamentu direktorium.

Rugpjūčio 18 Washington, D.C., mirė pulk. Kazys Škirpa, buvęs savanoris kūrėjas, Lietuvos pasiuntinys, organizavęs 1941 metų sukilimą prieš okupantus.

Rugpjūčio 30 New Yorke mirė dr. Vytautas Slavinskas.

Rugsėjo 12 Lietuvoje mirė solistas Antanas Sodeika, kadaise gyvenęs Amerikoje, čia išsimokslinęs ir pradėjęs reikštis kaip solistas.

Rugsėjo 24 mirė muzikas Antanas Visminas, buvęs ilgametis Maspetho lietuvių parapijos vargonininkas, plačiai veikęs jaunimo tarpe, organizavęs lietuviškų vaidinimus.

Spalio 7 Elizabeth mirė buvęs Lietuvos kariuomenės kapitonas Juozas Strimaitis.

Lapkričio 14 Waterbury, Conn., mirė vyr. sk. Ona Saulaitienė, ilgus metus veikusi su skautais.

Dviem suaugusiems dirbantiems žmonėms reikalingas butas netoli susisiekimo. Skambinti po 8 v.v. 647-9247.

Irena ir Jonas Vilgaliai sveikina savo draugus ir pažįstamus Šv. Kalėdų ir Naujų Metų proga. Užuoat siuntinėję sveikinimo korteles, skiria auką Darbininkui.

Felicija ir Algirdas Jasaičiai sveikina visus savo artimuosius ir draugus Šv. Kalėdų proga ir linki visiems laimingų Naujų 1980-tų Metų. Vietoj sveikinimo kortelių aukoja Darbininkui ir Kultūros Židiniui.

Ina Obolėnienė sveikina visus Didžiojo New Yorko lietuvius Šv. Kalėdose ir Naujuose Metuose iš Arizonos, kur šilta, sausa ir gražu.

Eda ir Vilius Bražėnai, Ft. Myers, Fla., Šventų Kalėdų proga sveikina lietuvišką spaudą skaitančius bičiulius ir pažįstamus ir linki lietuviškai kovingų N. Metų.

Jim ir Stella Licata Kalėdų Šventėse sveikina Tėv. Petrą Baniūną ir visą Darbininko štabą ir skiria auką spaudai.

Pranas ir Gražina Bilėnai sveikina visus pažįstamus, draugus ir gimines su Šv. Kalėdomis ir Naujais Metais. Skiria auką spaudai.

1980 NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMO BALIUS

rengiamas Kultūros Židinio salėje,

361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y.

1979 gruodžio 31, pirmadienį, 9 v.v.

Šalti užkandžiai ir šilta vakarėnė

Šampanas ir stipresni gėrimai kiekvienam stalui

Šokiams groja Joe Thomas orkestras

10 asmenų stalus ir pavienes vietas užsakoma, apmokant iki gruodžio 27, pas:

V. Padvarietį, 87-40 127th St., Richmond Hill, N.Y. 11418, tel. 847-5619

A. Radzivanienę, 84-16 110 St., Richmond Hill, N.Y. 11418, tel. 441-9720

J. Vebeliūnienę, 86-08 110 St., Richmond Hill, N. Y. 11418, tel. 847-8063

Jaunimo bilietai gaunami pas PLJS atstovą Raimundą Balsį, 240-76 67 Ave., Douglaston, N.Y. 11363, tel. 423-6595

LB APYLINKĖSE PAS:

H. Miklą, Great Neck, tel. (516) 482-0196

K. Vainių, Maspeth, tel. 894-6091

P. Ališauską, tel. 849-8072

A. Dėdina, Woodhaven, tel. 296-7254

K. Bačauską, Woodhaven, tel. 846-5543

Jėjimo auka 20 dol. asmeniui.

Jaunimui — studentams — 15 dol.

Čekius rašyti Lithuanian American Community

Rengėjai garantuoja vietą tik iš anksto sumokėjus

VISUS MALONIAI KVIEČIA LB NEWYORKO APYGARDOS IR LB APYLINKIŲ VALDYBOS